

Βρυξέλλες, 14.10.2020
COM(2020) 667 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Στρατηγική για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων
Για ένα περιβάλλον χωρίς τοξικές ουσίες**

{SWD(2020) 225 final} - {SWD(2020) 247 final} - {SWD(2020) 248 final} -
{SWD(2020) 249 final} - {SWD(2020) 250 final} - {SWD(2020) 251 final}

1. ΒΙΩΣΙΜΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία¹, η νέα αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει θέσει την ΕΕ σε πορεία που θα καταστήσει την οικονομία της βιώσιμη, κλιματικά ουδέτερη και κυκλική μέχρι το 2050. Έχει θέσει επίσης ως στόχο την καλύτερη προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος στο πλαίσιο μιας φιλόδοξης προσέγγισης για την αντιμετώπιση της ρύπανσης από όλες τις πηγές και τη μετάβαση προς ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες. **Χημικά προϊόντα βρίσκονται παντού στην καθημερινή μας ζωή και είναι απαραίτητα για τις περισσότερες δραστηριότητές μας**, καθώς περιέχονται σε όλες σχεδόν τις συσκευές που χρησιμοποιούμε για να εξασφαλίσουμε την ευημερία μας, να προστατέψουμε την υγεία και την ασφάλειά μας και να ανταποκριθούμε στις νέες προκλήσεις μέσω της καινοτομίας. Τα χημικά προϊόντα αποτελούν επίσης τα δομικά στοιχεία τεχνολογιών, υλικών και προϊόντων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μηδενικής ρύπανσης και αποδοτικής χρήσης της ενέργειας και των πόρων. Η αυξημένη επενδυτική ικανότητα και καινοτομία της χημικής βιομηχανίας ως προς την προσφορά ασφαλών και βιώσιμων χημικών προϊόντων θα είναι ζωτικής σημασίας για τη δυνατότητα παροχής νέων λύσεων και τη στήριξη **τόσο της πράσινης όσο και της ψηφιακής μετάβασης της οικονομίας και της κοινωνίας μας**.

Ταυτόχρονα, **τα χημικά προϊόντα με επικίνδυνες ιδιότητες** μπορούν να βλάψουν την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Αν και δεν εγείρουν όλα τα επικίνδυνα χημικά προϊόντα τις ίδιες ανησυχίες, ορισμένα από αυτά προκαλούν καρκίνο, επηρεάζουν το ανοσοποιητικό, το αναπνευστικό, το ενδοκρινικό, το αναπαραγωγικό και το καρδιαγγειακό σύστημα, εξασθενούν την ανθεκτικότητα του ανθρώπου και την ικανότητά του να αντιδρά στα εμβόλια², και αυξάνουν την ευπάθειά του σε διάφορες ασθένειες³.

Η έκθεση σε αυτά τα επιβλαβή χημικά προϊόντα συνιστά λοιπόν απειλή για την ανθρώπινη υγεία. Επιπλέον, η χημική ρύπανση είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες που απειλούν τη Γη⁴, καθώς επηρεάζει και επιτείνει κρίσεις σε πλανητικό επίπεδο, όπως η κλιματική αλλαγή, η υποβάθμιση των οικοσυστημάτων και η απώλεια βιοποικιλότητας⁵. Τα νέα χημικά προϊόντα και υλικά πρέπει να είναι εγγενώς ασφαλή και βιώσιμα, από την παραγωγή έως το τέλος του κύκλου ζωής τους, ενώ πρέπει να τεθούν σε χρήση νέες διαδικασίες και τεχνολογίες παραγωγής ώστε να καταστεί δυνατή η μετάβαση της χημικής βιομηχανίας στην κλιματική ουδετερότητα.

Η ΕΕ διαθέτει ήδη ένα από τα πιο ολοκληρωμένα και προστατευτικά ρυθμιστικά πλαίσια για τα χημικά προϊόντα, το οποίο υποστηρίζεται από την πιο προηγμένη βάση γνώσεων παγκοσμίως. Αυτό το ρυθμιστικό πλαίσιο χρησιμεύει ολόένα και περισσότερο ως

¹ COM(2019) 640.

² Ουσίες όπως το PFOS και το PFOA συνδέονται με μειωμένη αντισωματική απάντηση στον εμβολιασμό: EFSA, [Επιστημονική γνώμη σχετικά με τις ενώσεις PFAS](#).

³ [Linking pollution and infectious disease](#) (Σύνδεση μεταξύ ρύπανσης και λοιμωδών νόσων), C&en, 2019· [Environmental toxins impair immune system over multiple generations](#) (Οι περιβαλλοντικές τοξίνες επηρεάζουν το ανοσοποιητικό σύστημα για πολλές γενιές), Science Daily, 2 Οκτωβρίου 2019.

⁴ Rockström, J. et al., Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity (Πλανητικά όρια: Εξερεύνηση του χώρου ασφαλούς δράσης για την ανθρωπότητα). *Ecology and Society*, 2009.

⁵ Τέτοια παραδείγματα είναι οι αρνητικές επιπτώσεις στους επικονιαστές, τα έντομα, τα υδάτινα οικοσυστήματα και τους πληθυσμούς πτηνών.

υπόδειγμα για τα πρότυπα ασφάλειας σε ολόκληρο τον κόσμο⁶. Η ΕΕ έχει αναμφισβήτητα επιτύχει τη δημιουργία μιας εύρυθμης εσωτερικής αγοράς για τα χημικά προϊόντα, τη μείωση των κινδύνων που ενέχουν για τον άνθρωπο και το περιβάλλον ορισμένα επικίνδυνα χημικά προϊόντα, όπως οι καρκινογόνες ουσίες⁷ και τα βαρέα μέταλλα⁸, και τη θέσπιση ενός προβλέψιμου νομοθετικού πλαισίου για τις επιχειρήσεις.

Στοιχεία και αριθμοί σχετικά με τα χημικά προϊόντα, τη χημική βιομηχανία⁹ και τη νομοθεσία για τα χημικά προϊόντα

- Οι πωλήσεις χημικών προϊόντων παγκοσμίως ανήλθαν σε 3 347 δισεκατομμύρια ευρώ το 2018, με την Ευρώπη να αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο παραγωγό (με 16,9 % των πωλήσεων), αν και το μερίδιο αυτό έχει μειωθεί στο μισό τα τελευταία 20 έτη και προβλέπεται περαιτέρω μείωση μέχρι το 2030, με υποβιβασμό από τη δεύτερη στην τρίτη θέση.
- Η παραγωγή χημικών προϊόντων είναι η τέταρτη μεγαλύτερη βιομηχανία στην ΕΕ, με 30 000 εταιρείες (εκ των οποίων το 95 % είναι ΜΜΕ), οι οποίες απασχολούν άμεσα περίπου 1,2 εκατομμύρια και έμμεσα περίπου 3,6 εκατομμύρια άτομα.
- Η ΕΕ διαθέτει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο που περιλαμβάνει περίπου 40 νομοθετικές πράξεις, συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH)¹⁰, τον κανονισμό για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία επικίνδυνων ουσιών (CLP)¹¹ και, μεταξύ πολλών άλλων, νομοθεσία για την ασφάλεια των παιχνιδιών, των καλλυντικών, των βιοκτόνων, των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, των τροφίμων και των καρκινογόνων παραγόντων στον χώρο εργασίας, καθώς και νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Οι μελέτες βιοπαρακολούθησης του ανθρώπου στην ΕΕ δείχνουν αύξηση του αριθμού των επικίνδυνων χημικών προϊόντων στο αίμα και τους άλλους ιστούς του σώματος· στα προϊόντα αυτά περιλαμβάνονται ορισμένα φυτοφάρμακα, βιοκτόνα, φαρμακευτικά προϊόντα, βαρέα μέταλλα, πλαστικοποιητές και επιβραδυντικά φλόγας¹². Η συνδυασμένη προγεννητική έκθεση σε διάφορα χημικά προϊόντα έχει οδηγήσει σε μείωση της ανάπτυξης των εμβρύων και σε μείωση της γεννητικότητας¹³.
- Το 84 % των Ευρωπαίων ανησυχεί για τις επιπτώσεις που έχουν στην υγεία τους τα χημικά προϊόντα που περιέχονται σε είδη καθημερινής χρήσης, ενώ το 90 % ανησυχεί για τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον¹⁴.

⁶ A. Bradford, The Brussels effect (Το φαινόμενο των Βρυξελλών), 2020.

⁷ Εκτιμάται ότι 1 εκατομμύρια κρούσματα καρκίνου έχουν προληφθεί στην ΕΕ τα τελευταία 20 χρόνια· [SWD\(2019\)199](#).

⁸ Συμπεριλαμβανομένου του υδραργύρου, του καδμίου και του αρσενικού· [SWD\(2019\)199](#).

⁹ CEFIC, [Έκθεση στοιχείων και αριθμών](#), 2020.

¹⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών ουσιών (ΕΕ L 396 της 30.12.2006).

¹¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων (ΕΕ L 353 της 31.12.2008).

¹² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Study for the Strategy for the Non-Toxic Environment](#) (Μελέτη για τη στρατηγική για ένα μη τοξικό περιβάλλον), σ. 123.

¹³ Ο.π.

¹⁴ Eurostat, [Ευρωβαρόμετρο](#), 2020.

Ωστόσο, προκειμένου να αναπτυχθούν και να τεθούν σε χρήση βιώσιμα χημικά προϊόντα που θα επιτρέψουν την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, αλλά και για να προστατευτεί το περιβάλλον και η ανθρώπινη υγεία —ιδίως των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού¹⁵— **το επίπεδο καινοτομίας για την πράσινη μετάβαση της χημικής βιομηχανίας και των αλυσίδων αξίας της πρέπει να αυξηθεί και η ισχύουσα πολιτική της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα πρέπει να εξελιχθεί και να ανταποκριθεί πιο γρήγορα και πιο αποτελεσματικά στις προκλήσεις των επικίνδυνων χημικών προϊόντων.** Για να γίνει αυτό, πρέπει να διασφαλιστεί ότι όλα τα χημικά προϊόντα χρησιμοποιούνται με μεγαλύτερη ασφάλεια και βιωσιμότητα, ότι τα χημικά προϊόντα που προκαλούν μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον (ουσίες που προκαλούν ανησυχία¹⁶) ελαχιστοποιούνται και υποκαθίστανται στο μέτρο του δυνατού, και ότι οι μη ουσιώδεις για την κοινωνία χρήσεις των πλέον επιβλαβών χημικών προϊόντων, ιδίως σε καταναλωτικά αγαθά, καταργούνται σταδιακά.

Ένα πιο συνεκτικό, προβλέψιμο και ισχυρό κανονιστικό πλαίσιο, σε συνδυασμό με μη κανονιστικά κίνητρα, θα δώσει ώθηση στην απαραίτητη καινοτομία, θα προσφέρει αυξημένη προστασία, και παράλληλα θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής χημικής βιομηχανίας και των αλυσίδων αξίας της. Για να εξασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ παραγόντων εντός και εκτός της ΕΕ, η ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει την **πλήρη επιβολή** των κανόνων της όσον αφορά τα χημικά προϊόντα, τόσο στο εσωτερικό της όσο και στα σύνορά της, και να τους προωθήσει ως ιδανικό πρότυπο σε παγκόσμιο επίπεδο, σε συμφωνία με τις διεθνείς δεσμεύσεις μας.

Η **πανδημία COVID-19** όχι μόνο επέτεινε την επείγουσα ανάγκη προστασίας της υγείας του ανθρώπου και του πλανήτη, αλλά ανέδειξε επίσης το γεγονός ότι οι αλυσίδες παραγωγής και εφοδιασμού καθίστανται διαρκώς πιο πολύπλοκες και παγκοσμιοποιημένες στην περίπτωση ορισμένων χημικών προϊόντων κρίσιμης σημασίας, όπως π.χ. εκείνων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή φαρμάκων. Η ΕΕ πρέπει να ενισχύσει την **ανοικτή στρατηγική αυτονομία** της με **ανθεκτικές αλυσίδες αξίας** και να εξασφαλίσει διαφοροποιημένο και βιώσιμο εφοδιασμό για τα χημικά προϊόντα που έχουν χρήσεις ουσιώδεις για την υγεία μας και για την επίτευξη μιας κλιματικά ουδέτερης και κυκλικής οικονομίας.

Η στρατηγική αυτή δίνει έμφαση στους τομείς στους οποίους η Επιτροπή επιθυμεί να σημειώσει μεγαλύτερη πρόοδο, σε **στενό συντονισμό με τους εμπλεκόμενους φορείς**, προκειμένου να προσδιοριστούν ακριβέστερα οι στόχοι αυτοί στο πλαίσιο αυστηρών διαδικασιών εκτίμησης επιπτώσεων, με βάση την πληθώρα στοιχείων που έχουν ήδη συγκεντρωθεί σχετικά με τις επιδόσεις της ισχύουσας νομοθεσίας¹⁷. Η Επιτροπή θα

¹⁵ Στην παρούσα στρατηγική, ευπαθείς ομάδες θεωρούνται οι πληθυσμοί που είναι πιο ευάλωτοι στην έκθεση σε χημικά προϊόντα επειδή, για διάφορους λόγους, έχουν μεγαλύτερη ευαισθησία ή χαμηλότερο κατώφλιο εκδήλωσης επιπτώσεων στην υγεία, είναι περισσότερο εκτεθειμένοι ή είναι πιο πιθανό να εκτεθούν, ή έχουν μειωμένη ικανότητα αυτοπροστασίας. Στις ευπαθείς ομάδες περιλαμβάνονται συνήθως οι έγκυες και θηλάζουσες γυναίκες, τα έμβρυα, τα βρέφη, τα παιδιά και οι ηλικιωμένοι, καθώς και οι εργαζόμενοι και οι κάτοικοι που υφίστανται υψηλή και/ή μακροχρόνια έκθεση σε χημικά προϊόντα.

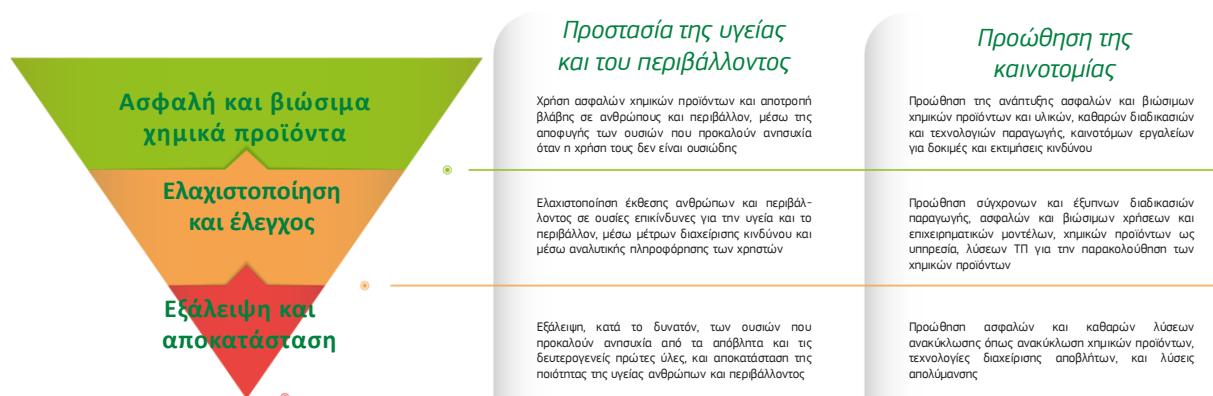
¹⁶ Στο πλαίσιο της παρούσας στρατηγικής και των σχετικών δράσεων, κυρίως εκείνων που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία, εδώ περιλαμβάνονται οι ουσίες που έχουν χρόνιες επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον (κατάλογος υποψηφίων ουσιών στον κανονισμό REACH και παράρτημα VI του κανονισμού CLP), αλλά και οι ουσίες που παρεμποδίζουν την ανακύκλωση και την παραγωγή ασφαλών δευτερογενών πρώτων υλών υψηλής ποιότητας.

¹⁷ Αυτό περιλαμβάνει πρόσφατους ελέγχους καταλληλότητας και αξιολογήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα.

ξεκινήσει **συναντήσεις στρογγυλής τραπέζης υψηλού επιπέδου** με εκπροσώπους της βιομηχανίας (συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ), των επιστημονικών κλάδων και της κοινωνίας των πολιτών για την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής, σε συνεννόηση με τους εμπλεκόμενους φορείς. Οι συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης αναμένεται να επικεντρωθούν σε μέτρα για αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη λειτουργία της νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα και σε τρόπους προώθησης της ανάπτυξης και της υιοθέτησης καινοτόμων ασφαλών και βιώσιμων χημικών προϊόντων σε όλους τους τομείς.

2. ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΧΩΡΙΣ ΤΟΞΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ: ΕΝΑ ΝΕΟ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΟΡΑΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Σχεδόν 20 χρόνια μετά την πρώτη στρατηγική προσέγγιση στη διαχείριση των χημικών προϊόντων στην Ευρώπη¹⁸, ήρθε η στιγμή να χαραχθεί ένα **νέο μακροπρόθεσμο όραμα για την πολιτική της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα**. Σε συμφωνία με το πνεύμα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η στρατηγική αποσκοπεί σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες, όπου **τα χημικά προϊόντα παράγονται και χρησιμοποιούνται κατά τρόπο που μεγιστοποιεί τη συνεισφορά τους στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, χωρίς να επιβαρύνεται ο πλανήτης ή η σημερινή και οι μελλοντικές γενιές**. Η στρατηγική αυτή οραματίζεται για την ενωσιακή βιομηχανία έναν **ρόλο ανταγωνιστικό και ηγετικό στην παραγωγή και τη χρήση ασφαλών και βιώσιμων χημικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο**. Η στρατηγική προτείνει έναν σαφή χάρτη πορείας και ένα χρονοδιάγραμμα για τον μετασχηματισμό της βιομηχανίας με στόχο την προσέλκυση επενδύσεων για ασφαλή και βιώσιμα προϊόντα και μεθόδους παραγωγής.

Σχήμα: Ιεραρχία χωρίς τοξικές ουσίες — μια νέα ιεράρχηση στη διαχείριση των χημικών προϊόντων

Η στρατηγική αυτή χαράσσει μια πορεία προς την υλοποίηση αυτού του οράματος μέσω δράσεων για τη στήριξη της καινοτομίας για ασφαλή και βιώσιμα χημικά προϊόντα, την ενίσχυση της προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, την απλούστευση και την ενίσχυση του νομικού πλαισίου για τα χημικά προϊόντα, τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης βάσης γνώσεων για την υποστήριξη της τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής,

¹⁸ [COM\(2001\) 88](#).

και την προβολή ενός υποδείγματος ορθής διαχείρισης των χημικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.1. Καινοτομία για ασφαλή και βιώσιμα χημικά προϊόντα στην ΕΕ

Η μετάβαση σε χημικά προϊόντα **ασφαλή και βιώσιμα εκ σχεδιασμού** δεν αποτελεί μόνο επείγουσα κοινωνική ανάγκη, αλλά και μεγάλη οικονομική ευκαιρία, καθώς και βασική συνιστώσα της ανάκαμψης της ΕΕ από την κρίση COVID-19. Με βάση τις τάσεις στην παγκόσμια παραγωγή χημικών προϊόντων, αυτό αποτελεί ευκαιρία για την ενωσιακή χημική βιομηχανία να ανακτήσει την ανταγωνιστικότητά της, αναπτύσσοντας περαιτέρω ασφαλή και βιώσιμα χημικά προϊόντα, και να προσφέρει βιώσιμες λύσεις σε όλους τους τομείς, ιδίως στα οικοδομικά υλικά, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, την κινητικότητα χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, τους συσσωρευτές, τις ανεμογεννήτριες και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η πρόταση της Επιτροπής για το Next Generation EU και τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ θα επενδύσουν σε έργα που διευκολύνουν την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση των βιομηχανιών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των χημικών προϊόντων, και ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα των βιώσιμων βιομηχανικών κλάδων της ΕΕ. Η μετάβαση σε βιώσιμα χημικά προϊόντα θα συνεκτιμά τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην απασχόληση σε συγκεκριμένες περιφέρειες, τομείς και εργαζομένους.

2.1.1. Προώθηση χημικών προϊόντων ασφαλών και βιώσιμων εκ σχεδιασμού

Η Ευρώπη έχει πρωτοπóρες εταιρείες και διαθέτει την επιστημονική και τεχνική ικανότητα να ηγηθεί της μετάβασης σε μια **προσέγγιση ασφάλειας και βιωσιμότητας εκ σχεδιασμού**¹⁹ για τα χημικά προϊόντα. Έχουν θεσπιστεί εκτενείς ρυθμιστικές πρωτοβουλίες και πρωτοβουλίες της αγοράς, αλλά η υποκατάσταση των πιο επιβλαβών ουσιών δεν έχει προχωρήσει με τον αναμενόμενο ρυθμό²⁰ και οι πρωτοπόροι εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικούς οικονομικούς και τεχνικούς φραγμούς²¹. Για τη μετάβαση αυτή χρειάζεται **ισχυρότερη πολιτική και οικονομική στήριξη**, καθώς και συμβουλές και συνδρομή, ιδίως για τις ΜΜΕ, με συντονισμένες προσπάθειες απ' όλους τους φορείς: αρχές, επιχειρήσεις, επενδυτές και ερευνητές.

Θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ρυθμιστικά εργαλεία²² προκειμένου **να προαχθεί και να ανταμειφθεί** η παραγωγή και η χρήση ασφαλών και βιώσιμων χημικών προϊόντων. Ιδιαίτερα σημαντικά είναι τα κίνητρα που θα ωθήσουν τη βιομηχανία να δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων υποκατάστασης των ουσιών που προκαλούν ανησυχία, στο

¹⁹ Σε αυτό το στάδιο, η ασφάλεια και βιωσιμότητα εκ σχεδιασμού μπορεί να οριστεί ως μια προσέγγιση πριν από τη διάθεση χημικών προϊόντων στην αγορά, η οποία επικεντρώνεται στην παροχή μιας λειτουργίας (ή υπηρεσίας) ενώ παράλληλα αποφεύγονται οι όγκοι και οι χημικές ιδιότητες που μπορεί να είναι επιβλαβείς για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον, και ιδίως οι ομάδες χημικών ουσιών που ενδέχεται να είναι (οικο)τοξικές, ανθεκτικές, βιοσυσσωρευσιμες ή ευκίνητες. Η συνολική βιωσιμότητα θα πρέπει να διασφαλίζεται με ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των χημικών ουσιών, ιδίως όσον αφορά την κλιματική αλλαγή, τη χρήση πόρων, τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα σε κλίμακα κύκλου ζωής.

²⁰ Eurostat, [Chemicals production and consumption statistics](#) (Στατιστικά στοιχεία για την παραγωγή και την κατανάλωση χημικών προϊόντων), 2020.

²¹ Wood, Lowell Center for Sustainable Production, έκθεση για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Chemicals innovation action agenda](#) (Θεματολόγιο δράσεων για την καινοτομία στον τομέα των χημικών προϊόντων), 2019.

²² Βάσει του κανονισμού REACH, σύμφωνα με την επανεξέταση του κανονισμού REACH, της [COM\(2018\)0116, δράση 5](#), και άλλων νομικών πράξεων, όπως ο κανονισμός για το οικολογικό σήμα, η οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό και η οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές.

μέτρο του δυνατού²³. Η μετάβαση σε χημικά προϊόντα ασφαλή και βιώσιμα εκ σχεδιασμού, συμπεριλαμβανομένων των βιώσιμων χημικών προϊόντων βιολογικής προέλευσης²⁴, και οι επενδύσεις στην εξεύρεση εναλλακτικών λύσεων αντί των ουσιών που προκαλούν ανησυχία, είναι ζωτικής σημασίας για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και σημαντική προϋπόθεση για την υλοποίηση της καθαρής κυκλικής οικονομίας.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΚ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Η Επιτροπή:

- θα αναπτύξει **ενωσιακά κριτήρια ασφάλειας και βιωσιμότητας εκ σχεδιασμού για τα χημικά προϊόντα**·
- θα θεσπίσει ένα **δίκτυο υποστήριξης της ασφάλειας και βιωσιμότητας εκ σχεδιασμού σε επίπεδο ΕΕ** για την προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών σε όλους τους τομείς και κατά μήκος της αλυσίδας αξίας και για την παροχή τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης σχετικά με εναλλακτικές λύσεις·
- θα διασφαλίσει **την ανάπτυξη, την εμπορευματοποίηση, την υλοποίηση και την υιοθέτηση ασφαλών και βιώσιμων εκ σχεδιασμού** ουσιών, υλικών και προϊόντων μέσω χρηματοδοτικής στήριξης²⁵ —ιδίως προς τις ΜΜΕ— στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», της πολιτικής συνοχής, του προγράμματος LIFE, άλλων σχετικών χρηματοδοτικών και επενδυτικών μέσων της ΕΕ και συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα·
- θα χαρτογραφήσει και θα εξετάσει τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων και τα κενά ικανοτήτων **στην ασφάλεια και τη βιωσιμότητα εκ σχεδιασμού**, και θα διασφαλίσει επαρκείς δεξιότητες σε όλα τα επίπεδα — μεταξύ άλλων στην επαγγελματική και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, την έρευνα, τη βιομηχανία και τις ρυθμιστικές αρχές·
- θα θεσπίσει, σε στενή συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς, **βασικούς δείκτες επιδόσεων** για τη μέτρηση της μετάβασης της βιομηχανίας προς την παραγωγή ασφαλών και βιώσιμων χημικών προϊόντων·
- θα διασφαλίσει ότι η **νομοθεσία για τις βιομηχανικές εκπομπές** προωθεί τη χρήση ασφαλέστερων χημικών προϊόντων από τους βιομηχανικούς κλάδους της ΕΕ, επιβάλλοντας τη διενέργεια επιτόπιων εκτιμήσεων κινδύνου και περιορίζοντας τη χρήση ουσιών που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία.

2.1.2. Επίτευξη ασφαλών προϊόντων και μη τοξικών κύκλων υλικών

Σε μια καθαρή κυκλική οικονομία, είναι σημαντικό να τονωθεί η παραγωγή και η υιοθέτηση **δευτερογενών πρώτων υλών** και να διασφαλιστεί ότι τόσο τα πρωτογενή όσο και τα δευτερογενή υλικά και προϊόντα είναι πάντα ασφαλή. Το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία²⁶, που εγκρίθηκε πρόσφατα, έδειξε ότι αυτό απαιτεί έναν συνδυασμό δράσεων ανάντη, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα προϊόντα είναι ασφαλή και βιώσιμα εκ σχεδιασμού, και κατάντη, προκειμένου να αυξηθεί η ασφάλεια και η εμπιστοσύνη στα ανακυκλωμένα

²³ Βλ. υποσημείωση 16.

²⁴ Σύμφωνα με τη στρατηγική για τη βιοοικονομία, COM(2018) 673· η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων βιολογικής προέλευσης θα πρέπει να αποδεικνύεται σε επίπεδο πλήρους κύκλου ζωής.

²⁵ Με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης προς τους ισχύοντες κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

²⁶ [COM\(2020\) 98](#).

υλικά και προϊόντα. Ωστόσο, η δημιουργία μιας εύρυθμης αγοράς δευτερογενών πρώτων υλών και η μετάβαση σε ασφαλέστερα υλικά και προϊόντα επιβραδύνονται από μια σειρά ζητημάτων, και ιδίως από την **έλλειψη επαρκών πληροφοριών σχετικά με τη χημική σύνθεση των προϊόντων**²⁷. Αυτό έχει ως συνέπεια να μην μπορούν οι καταναλωτές, οι φορείς των αλυσίδων αξίας και οι φορείς διαχείρισης αποβλήτων να κάνουν τεκμηριωμένες επιλογές.

Για τη μετάβαση σε κύκλους υλικών χωρίς τοξικές ουσίες και στην καθαρή ανακύκλωση, και για να διασφαλιστεί ότι το σήμα «**Ανακυκλώθηκε στην ΕΕ**» θα καταστεί πρότυπο αναφοράς σε παγκόσμιο επίπεδο, πρέπει να ελαχιστοποιηθούν οι **ουσίες που προκαλούν ανησυχία σε προϊόντα και ανακυκλωμένα υλικά**. Κατ' αρχήν, η ίδια οριακή τιμή για τις επικίνδυνες ουσίες θα πρέπει να ισχύει τόσο για τα παρθένα όσο και για τα ανακυκλωμένα υλικά. Ωστόσο, σε εξαιρετικές περιστάσεις, ενδέχεται να απαιτείται παρέκκλιση από την αρχή αυτή. Αυτό μπορεί να γίνει με την προϋπόθεση ότι η χρήση του ανακυκλωμένου υλικού περιορίζεται σε σαφώς καθορισμένες εφαρμογές όπου δεν υπάρχει αρνητικός αντίκτυπος στην υγεία των καταναλωτών και στο περιβάλλον και όταν η χρήση ανακυκλωμένου υλικού σε σύγκριση με το παρθένο υλικό δικαιολογείται βάσει ανάλυσης κατά περίπτωση.

Οι ρυθμιστικές δράσεις πρέπει να συμβαδίζουν με αυξημένες επενδύσεις σε **καινοτόμες τεχνολογίες** για την αντιμετώπιση της παρουσίας **παλαιών ουσιών στις ροές αποβλήτων**, οι οποίες με τη σειρά τους θα μπορούσαν να επιτρέψουν την ανακύκλωση περισσότερων αποβλήτων²⁸. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για ορισμένα πλαστικά και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει να αναπτυχθούν βιώσιμες καινοτομίες και τεχνολογίες. Τεχνολογίες όπως η ανακύκλωση χημικών προϊόντων θα μπορούσαν επίσης να διαδραματίσουν κάποιον ρόλο, αλλά μόνον εάν εξασφαλίζουν συνολικά θετικές περιβαλλοντικές και κλιματικές επιδόσεις, σε επίπεδο πλήρους κύκλου ζωής.

ΜΗ ΤΟΞΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ ΥΛΙΚΩΝ

Η Επιτροπή:

- θα ελαχιστοποιήσει την **παρουσία, στα προϊόντα, ουσιών που προκαλούν ανησυχία**, με τη θέσπιση απαιτήσεων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την πολιτική για τα βιώσιμα προϊόντα, δίνοντας προτεραιότητα στις κατηγορίες προϊόντων που επηρεάζουν ευπαθείς πληθυσμούς, καθώς και σε εκείνες με τις μεγαλύτερες δυνατότητες κυκλικής διαχείρισης, όπως τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, οι συσκευασίες, συμπεριλαμβανομένων των συσκευασιών τροφίμων, τα έπιπλα, τα ηλεκτρονικά είδη και τα είδη ΤΠΕ, οι κατασκευές και τα κτίρια·
- θα διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα **πληροφοριών σχετικά με την περιεκτικότητα σε χημικά προϊόντα και την ασφαλή χρήση**, με τη θέσπιση απαιτήσεων πληροφόρησης στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την πολιτική βιώσιμων προϊόντων και με την παρακολούθηση της παρουσίας ουσιών που προκαλούν ανησυχία καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των υλικών και των προϊόντων²⁹.
- θα διασφαλίσει ότι **οι εγκρίσεις και οι παρεκκλίσεις** από τους περιορισμούς για

²⁷ [COM\(2018\) 32](#).

²⁸ Ο.π.

²⁹ Ιδίως με αξιοποίηση της βάσης δεδομένων SCIP του ECHA, με τις εν εξελίξει εργασίες για την επανεξέταση του κανονισμού REACH (δράση 3), [COM\(2018\)0116](#), και με την ανάπτυξη διαβατηρίου προϊόντων.

ανακυκλωμένα υλικά στο πλαίσιο του REACH είναι εξαιρετικές και αιτιολογημένες:

- θα στηρίξει τις επενδύσεις σε βιώσιμες καινοτομίες³⁰ με τις οποίες μπορούν να απολυμανθούν ροές αποβλήτων, να αυξηθεί η ασφαλής ανακύκλωση και να μειωθούν οι εξαγωγές αποβλήτων, ιδίως πλαστικών και κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων·
- θα αναπτύξει μεθοδολογίες για την εκτίμηση χημικού κινδύνου που θα λαμβάνουν υπόψη ολόκληρο τον κύκλο ζωής των ουσιών, των υλικών και των προϊόντων.

2.1.3. Οικολογικός προσανατολισμός και ψηφιοποίηση της παραγωγής χημικών προϊόντων

Η παραγωγή χημικών προϊόντων είναι ένας από τους τομείς με τα υψηλότερα επίπεδα ρύπων και την εντονότερη χρήση ενέργειας και πόρων, και είναι στενά συνδεδεμένη με άλλους τομείς και διεργασίες υψηλής έντασης ενέργειας. Παρότι η ευρωπαϊκή χημική βιομηχανία έχει ήδη επενδύσει σε βελτιωμένες μονάδες παραγωγής, η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση εξακολουθούν να απαιτούν σημαντικές επενδύσεις στον τομέα αυτόν³¹. **Νέες και καθαρότερες βιομηχανικές διεργασίες και τεχνολογίες** θα συμβάλουν όχι μόνο στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της παραγωγής χημικών προϊόντων αλλά και στη μείωση του κόστους, στη βελτίωση της ετοιμότητας για τη διάθεση στην αγορά και στη δημιουργία νέων αγορών για την ευρωπαϊκή βιομηχανία βιώσιμων χημικών προϊόντων.

Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση σύμφωνα με το επίπεδο φιλοδοξίας της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, ενώ καύσιμα όπως το ανανεώσιμο υδρογόνο και το βιομεθάνιο που παράγεται με βιώσιμο τρόπο θα μπορούσαν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη βιωσιμότητα των πηγών ενέργειας³². Οι **ψηφιακές τεχνολογίες** —όπως το διαδίκτυο των πραγμάτων, τα μαζικά δεδομένα, η τεχνητή νοημοσύνη, οι έξυπνοι αισθητήρες και η ρομποτική— μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στον οικολογικό προσανατολισμό των παραγωγικών διαδικασιών. Επιπλέον, **οι καινοτομίες στον τομέα των χημικών προϊόντων** μπορούν να προσφέρουν βιώσιμες λύσεις σε όλους τους τομείς για τη μείωση του συνολικού περιβαλλοντικού αποτυπώματος των διαδικασιών παραγωγής.

Πέρα από τον ρόλο που διαδραματίζει η τεχνολογία, **οι καινοτομίες στα επιχειρηματικά μοντέλα** μπορούν να αποτελέσουν σημαντική κινητήρια δύναμη για την πράσινη μετάβαση της βιομηχανίας που παράγει και χρησιμοποιεί χημικά προϊόντα. Θα πρέπει να διερευνηθούν και να προωθηθούν οι ευκαιρίες μετάβασης από την παραδοσιακή παραγωγή και χρήση χημικών προϊόντων σε ένα μοντέλο **χημικών προϊόντων ως υπηρεσία**³³. Οι καινοτομίες αυτές θα μπορούσαν να βελτιστοποιήσουν τη χρήση της εμπειρογνωμοσύνης και να διασφαλίσουν την αποδοτική χρήση των πόρων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, καθώς και να ενθαρρύνουν την τοποκεντρική καινοτομία και τη συμμετοχή των ΜΜΕ. Οι

³⁰ Αφού ληφθούν υπόψη οι σχετικοί κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

³¹ ΕΕΑ, [Industrial pollution in Europe](#) (Η βιομηχανική ρύπανση στην Ευρώπη), [State of the environment and outlook report](#) (Εκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος και τις προοπτικές), 2020.

³² Η στρατηγική για το υδρογόνο για μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη υπογραμμίζει την ανάγκη για μέτρα στήριξης από την πλευρά της ζήτησης και για υιοθέτηση του ανανεώσιμου υδρογόνου σε συγκεκριμένους τομείς τελικής χρήσης, όπως ο τομέας των χημικών προϊόντων. Τέτοιες ποσοτώσεις ή ελάχιστα μερίδια θα μπορούσαν επίσης να εξεταστούν και για άλλα ανανεώσιμα καύσιμα, όπως το βιομεθάνιο. [COM\(2020\) 301](#).

³³ Ο όρος «χημικά προϊόντα ως υπηρεσία» περιλαμβάνει τη μίσθωση χημικών προϊόντων αλλά και τη μίσθωση υπηρεσιών όπως η εφοδιαστική, η ανάπτυξη ειδικών χημικών διεργασιών και εφαρμογών και η διαχείριση αποβλήτων.

εξελίξεις αυτές θα υποστηριχθούν από την ταξινόμηση βιώσιμης χρηματοδότησης της ΕΕ³⁴, ώστε να καθοδηγούνται κονδύλια προς την παραγωγή και τη χρήση περιβαλλοντικά βιώσιμων χημικών προϊόντων.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η Επιτροπή θα στηρίξει, μέσω των χρηματοδοτικών μέσων και των προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας της³⁵:

- έρευνα και ανάπτυξη **προηγμένων υλικών** για εφαρμογές στους τομείς της ενέργειας, των κατασκευών, της κινητικότητας, της υγείας, της γεωργίας και της ηλεκτρονικής για την υλοποίηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης·
- έρευνα, ανάπτυξη και υλοποίηση **διεργασιών παραγωγής χημικών προϊόντων και υλικών με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και με χαμηλό περιβαλλοντικό αντίκτυπο**·
- έρευνα και ανάπτυξη **καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων**, όπως π.χ. ένα επιχειρηματικό μοντέλο βασισμένο σε επιδόσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποδοτικότερη χρήση των χημικών προϊόντων και άλλων πόρων και η ελαχιστοποίηση των αποβλήτων και των εκπομπών·
- **μετεκπαίδευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού** που ασχολείται με την παραγωγή και τη χρήση χημικών προϊόντων προς την κατεύθυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης·
- **πρόσβαση σε κεφάλαια κινδύνου**, ιδίως για τις ΜΜΕ και τις νεοφυείς επιχειρήσεις·
- ανάπτυξη και υλοποίηση υποδομών που επιτρέπουν τη μετάβαση **στη χρήση, τη μεταφορά και την αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας** από πηγές ενέργειας ανανεώσιμες ή με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα για την παραγωγή χημικών προϊόντων·
- επιτάχυνση του **σημερινού ρυθμού υλοποίησης των διαθέσιμων τεχνολογιών** για σκοπούς παραγωγής, όπως το διαδίκτυο των πραγμάτων, τα μαζικά δεδομένα, η τεχνητή νοημοσύνη, η αυτοματοποίηση, οι έξυπνοι αισθητήρες και η ρομποτική.

2.1.4. Ενίσχυση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ

Τις τελευταίες δεκαετίες, οι αλυσίδες παραγωγής και εφοδιασμού καθίστανται διαρκώς πιο πολύπλοκες και παγκοσμιοποιημένες στην περίπτωση ορισμένων **χημικών προϊόντων κρίσιμης σημασίας** όπως πρώτες ύλες, ενδιάμεσα προϊόντα και δραστικά συστατικά φαρμάκων. Η πανδημία COVID-19 έδειξε ότι ο **περιορισμένος αριθμός προμηθευτών** ορισμένων χημικών προϊόντων με χρήσεις ουσιώδεις για την κοινωνία πιθανόν να ενέχει κινδύνους, για παράδειγμα όσον αφορά τη διαθεσιμότητα φαρμάκων και την ικανότητα της ΕΕ να ανταποκρίνεται σε **κρίσεις στον τομέα της υγείας**. Η ανθεκτικότητα της ΕΕ στις διαταραχές του εφοδιασμού δεν είναι μόνο καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας των χημικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται σε εφαρμογές του τομέα της υγείας, αλλά και για την επίτευξη των συνολικών **στόχων βιωσιμότητας, όπως ορίζονται**

³⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088. Η Επιτροπή θα εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για τον καθορισμό τεχνικών κριτηρίων διαλογής για το πώς και πότε οι οικονομικές δραστηριότητες μπορούν να χαρακτηριστούν περιβαλλοντικά βιώσιμες.

³⁵ Τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία, ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης, το InvestEU, ο μηχανισμός στρατηγικών επενδύσεων, το React-EU, το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη».

στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών για την κλιματική ουδετερότητα (όπως οι συσσωρευτές, οι ανεμογεννήτριες και τα φωτοβολταϊκά συστήματα), τους καθαρούς κύκλους ζωής των υλικών και τη φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης.

Για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας της οικονομίας και των συστημάτων υγείας χρειάζεται ανάπτυξη της υφιστάμενης ενωσιακής ικανότητας παραγωγής χημικών προϊόντων, εξασφάλιση επαρκώς διαφοροποιημένων πηγών εφοδιασμού και καλύτερη διαχείριση των κινδύνων διαταραχής σε όλα τα επίπεδα, δημιουργία στρατηγικών αποθεμάτων και εφεδρειών, και δημιουργία μηχανισμών που διασφαλίζουν ότι οι αλυσίδες εφοδιασμού θα συνεχίζουν να λειτουργούν ανεπηρέαστες σε περίπτωση κρίσης.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η Επιτροπή:

- σε συμφωνία με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Οκτωβρίου 2020 και με την αναμενόμενη επικαιροποίηση της ανακοίνωσης για τη βιομηχανική πολιτική, θα προσδιορίσει τις υφιστάμενες **στρατηγικές εξαρτήσεις** και θα προτείνει μέτρα για τη μείωση των εξαρτήσεων αυτών·
- θα εντοπίσει τις **αλυσίδες αξίας με στρατηγική σημασία**, ιδίως για τεχνολογίες και εφαρμογές συναφείς με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, όπου τα χημικά προϊόντα κρίσιμης σημασίας αποτελούν σημαντικά δομικά στοιχεία·
- θα συνεργαστεί με τους εμπλεκόμενους φορείς για να βελτιώσει τις **στρατηγικές προβλέψεις της Ένωσης σχετικά με τα χημικά προϊόντα**·
- θα προωθήσει τη **διαπεριφερειακή συνεργασία κατά μήκος αλυσίδων αξίας βιώσιμων χημικών προϊόντων**, μέσω έξυπνης εξειδίκευσης³⁶, προκειμένου να επιταχυνθεί η ανάπτυξη κοινών επενδυτικών έργων·
- θα προωθήσει την **ανθεκτικότητα του εφοδιασμού της ΕΕ και τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται σε εφαρμογές ουσιώδεις για την κοινωνία**, μέσω χρηματοδοτικών και επενδυτικών μηχανισμών της ΕΕ³⁷.

2.2. Ισχυρότερο νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την αντιμετώπιση πιεστικών ανησυχιών για το περιβάλλον και την υγεία

Μολονότι η προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τη διαχείριση των χημικών προϊόντων έχει αποδειχθεί αποτελεσματική για τη μείωση της έκθεσης του ανθρώπου και του περιβάλλοντος σε ορισμένες προβληματικές ουσίες, οι συνεχιζόμενες και αναδυόμενες ανησυχίες για την υγεία και το περιβάλλον απαιτούν **ενίσχυση του νομικού πλαισίου** ώστε να καταστεί πιο συνεκτικό, απλό και προβλέψιμο για όλους τους φορείς, με στόχο την ταχεία ανταπόκριση στα επιστημονικά ευρήματα. Θα πρέπει ιδιαίτερα να ενισχυθούν οι **κανονισμοί REACH και CLP που αποτελούν θεμέλια της κανονιστικής ρύθμισης των χημικών προϊόντων στην ΕΕ**, και να θεσπιστούν συμπληρωματικές **συνεκτικές προσεγγίσεις στην αξιολόγηση και**

³⁶ Στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, η [έξυπνη εξειδίκευση](#) είναι τοποκεντρική προσέγγιση.

³⁷ Π.χ. ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία, Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης, ευρωπαϊκά ταμεία στρατηγικών επενδύσεων, ReactEU, Ορίζων Ευρώπη, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, όπου ισχύουν.

τη διαχείριση των χημικών προϊόντων στην υφιστάμενη τομεακή νομοθεσία, ιδίως όσον αφορά τη ρύθμιση των καταναλωτικών αγαθών.

2.2.1. Προστασία των καταναλωτών, των ευπαθών ομάδων και των εργαζομένων από τα πιο επιβλαβή χημικά προϊόντα

Οι καταναλωτές εκτίθενται σε μεγάλη ποικιλία χημικών προϊόντων που περιέχονται σε διάφορα αντικείμενα, από παιχνίδια και είδη παιδικής φροντίδας έως υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα, καλλυντικά, έπιπλα και υφάσματα, μεταξύ πολλών άλλων, ενώ εκατομμύρια εργαζόμενοι σε ολόκληρη την ΕΕ έρχονται καθημερινά σε επαφή με ενδεχομένως επιβλαβείς χημικούς παράγοντες³⁸. Οι ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες —όπως τα παιδιά, οι έγκυοι και οι ηλικιωμένοι— είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες σε χημικά προϊόντα με ορισμένες επικίνδυνες ιδιότητες³⁹.

Ένα από τα μεγαλύτερα οφέλη που προσέφερε στον τομέα της υγείας η νομοθεσία της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα κατά τις τελευταίες δεκαετίες ήταν η μείωση της έκθεσης των πολιτών σε καρκινογόνες ουσίες. Αυτό κατέστη δυνατό ιδίως χάρη σε μια **προληπτική προσέγγιση στο σύνολο της νομοθεσίας** —τη λεγόμενη «γενική προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνου»⁴⁰— που σημαίνει ότι οι καρκινογόνες ουσίες εν γένει έχουν απαγορευτεί στα περισσότερα καταναλωτικά αγαθά και σε χρήσεις που εκθέτουν ευπαθείς ομάδες, ενώ επιτρέπονται περιορισμένες εξαιρέσεις υπό προϋποθέσεις σαφώς καθορισμένες από τη νομοθεσία. Αυτή η προληπτική προσέγγιση είναι **απλούστερη**, είναι κατά κανόνα **ταχύτερη** και συνιστά **σαφές σήμα προς όλους τους φορείς** (αρχές επιβολής του νόμου, βιομηχανία και μεταγενέστεροι χρήστες) σχετικά με τα είδη χημικών ουσιών όπου η βιομηχανία θα πρέπει να δίνει προτεραιότητα στην **καινοτομία**⁴¹.

Ωστόσο, η συντριπτική πλειονότητα των χημικών προϊόντων στην ΕΕ επί του παρόντος ρυθμίζεται κατά περίπτωση και για κάθε επιμέρους χρήση⁴². Πλήθος αποδεικτικών στοιχείων, σε συνδυασμό με τις ανησυχίες των πολιτών, δικαιολογούν την καθιέρωση, για τα πιο επιβλαβή χημικά προϊόντα, **της γενικής προσέγγισης στη διαχείριση κινδύνου ως κανόνα, ιδίως όσον αφορά τη χρήση τους σε καταναλωτικά αγαθά**. Αυτό θα γίνει σταδιακά. Κατά πρώτον, η Επιτροπή θα επεκτείνει τη γενική προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνου προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα καταναλωτικά αγαθά δεν περιέχουν χημικά προϊόντα που προκαλούν καρκίνο ή γονιδιακές μεταλλάξεις, που επηρεάζουν το αναπαραγωγικό ή το ενδοκρινικό σύστημα ή που είναι ανθεκτικά και βιοσυσσωρεύσιμα. Κατά δεύτερον, η Επιτροπή θα δρομολογήσει αμέσως μια ολοκληρωμένη εκτίμηση επιπτώσεων για τον καθορισμό των μεθόδων και του χρονοδιαγράμματος για την επέκταση

³⁸ Για τα χημικά προϊόντα στα οποία θεωρείται ότι η έκθεση στον χώρο εργασίας είναι ο κυριότερος κίνδυνος, οι οδηγίες για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία είναι ιδιαίτερα σημαντικές.

³⁹ [SWD\(2019\) 199](#).

⁴⁰ Στο νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα, η «γενική προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνου» προβλέπει αυτόματη ενεργοποίηση προκαθορισμένων μέτρων διαχείρισης του κινδύνου (π.χ. απαιτήσεις ως προς τη συσκευασία, περιορισμοί, απαγορεύσεις κ.λπ.) ανάλογα με τις επικίνδυνες ιδιότητες του κάθε χημικού προϊόντος και ανάλογα με γενικές παραμέτρους της έκθεσης σε αυτό (π.χ. διαδεδομένες χρήσεις, χρήσεις σε προϊόντα που προορίζονται για παιδιά, δυσκολία στον έλεγχο της έκθεσης). Εφαρμόζεται σε διάφορες νομοθετικές πράξεις βάσει συγκεκριμένων παραμέτρων (π.χ. χαρακτηριστικά της επικινδυνότητας, ευπάθεια ορισμένων πληθυσμιακών ομάδων, ανεξέλεγκτη ή εκτεταμένη έκθεση). [SWD\(2019\) 199](#).

⁴¹ [SWD\(2019\) 199](#).

⁴² Οι «ειδικές εκτιμήσεις κινδύνου» λαμβάνουν υπόψη την επικινδυνότητα, τη χρήση των ουσιών και τα σχετικά σενάρια ειδικής έκθεσης για τον άνθρωπο και το περιβάλλον με βάση τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων αυτών θεσπίζονται μέτρα διαχείρισης κινδύνου. [SWD\(2019\) 199](#).

της ίδιας γενικής προσέγγισης, αναφορικά με τα καταναλωτικά αγαθά, και σε άλλα χημικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που επηρεάζουν το ανοσοποιητικό, το νευρικό ή το αναπνευστικό σύστημα και εκείνων που είναι τοξικά για συγκεκριμένα όργανα.

Η επέκταση της γενικής προσέγγισης θα διασφαλίσει ότι παρέχεται πιο συνεπής προστασία στους καταναλωτές, τις ευπαθείς ομάδες και το φυσικό περιβάλλον, ενώ θα εξακολουθήσει να επιτρέπεται η χρήση αυτών των πλέον επιβλαβών χημικών προϊόντων όπου αυτή έχει αποδειχθεί **ουσιώδης για την κοινωνία**. Τα κριτήρια για τις ουσιώδεις χρήσεις αυτών των χημικών προϊόντων θα πρέπει να καθοριστούν καταλλήλως, ώστε να διασφαλιστεί η συνεκτική εφαρμογή τους στο σύνολο της ενωσιακής νομοθεσίας, και θα λαμβάνουν ιδιαίτερα υπόψη τις ανάγκες για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΟΝ ΕΠΙΒΛΑΒΗ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Η Επιτροπή:

- θα επεκτείνει τη γενική προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνου ώστε να διασφαλιστεί ότι τα **καταναλωτικά αγαθά** —συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των υλικών που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα, των παιχνιδιών, των ειδών παιδικής φροντίδας, των καλλυντικών, των απορρυπαντικών, των επίπλων και των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων— δεν περιέχουν χημικά προϊόντα που προκαλούν **καρκίνο ή γονιδιακές μεταλλάξεις, που επηρεάζουν το αναπαραγωγικό ή το ενδοκρινικό σύστημα ή που είναι ανθεκτικά και βιοσυσσωρεύσιμα**. Επιπλέον, θα δρομολογήσει αμέσως μια ολοκληρωμένη εκτίμηση επιπτώσεων για τον καθορισμό των μεθόδων και του χρονοδιαγράμματος για την επέκταση της ίδιας γενικής προσέγγισης, αναφορικά με τα καταναλωτικά αγαθά, και σε άλλα επιβλαβή χημικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που επηρεάζουν το ανοσοποιητικό, το νευρικό ή το αναπνευστικό σύστημα και εκείνων που είναι τοξικά για συγκεκριμένα όργανα·
- εν τω μεταξύ, για όσο χρόνο δεν εφαρμόζεται ακόμα η γενική προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνου, θα δώσει **προτεραιότητα σε όλες τις προαναφερόμενες ουσίες για την επιβολή περιορισμών** για όλες τις χρήσεις και μέσω ομαδοποίησης, αντί της ρύθμισης κάθε μίας χωριστά·
- θα προστατέψει την ασφάλεια των παιδιών⁴³ από τα επικίνδυνα χημικά προϊόντα σε **είδη παιδικής φροντίδας** και άλλα προϊόντα για παιδιά (πλην των παιχνιδιών), ώστε να παρέχεται το ίδιο επίπεδο προστασίας με αυτό που παρέχεται για τα παιχνίδια, μέσω των υποχρεωτικών νομικών απαιτήσεων της οδηγίας για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων και μέσω των περιορισμών του κανονισμού REACH·
- θα θεσπίσει **κριτήρια για τις ουσιώδεις χρήσεις**⁴⁴ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα πλέον επιβλαβή χημικά προϊόντα επιτρέπονται μόνον όταν η χρήση τους είναι αναγκαία για την υγεία ή την ασφάλεια ή είναι κρίσιμης σημασίας για τη λειτουργία της κοινωνίας, και εφόσον δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις αποδεκτές από την

⁴³ Το δικαίωμα στην υγεία των παιδιών θα καλυφθεί επίσης από την επικείμενη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

⁴⁴ Θα ληφθεί υπόψη ο ορισμός των ουσιωδών χρήσεων στο [πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος](#), προκειμένου να κρίνεται κατά πόσον η χρήση ενός ορισμένου χημικού προϊόντος είναι πράγματι απαραίτητη, ενώ παράλληλα αναγνωρίζεται ότι το πεδίο εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα είναι πολύ ευρύτερο από το πεδίο εφαρμογής του πρωτοκόλλου του Μόντρεαλ.

άποψη του περιβάλλοντος και της υγείας. Τα κριτήρια αυτά θα καθοδηγούν την εφαρμογή της έννοιας της ουσιώδους χρήσης σε όλη τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ, τόσο για τις γενικές όσο και για τις ειδικές εκτιμήσεις κινδύνου·

- θα επεκτείνει στους **επαγγελματίες χρήστες**, δυνάμει του κανονισμού REACH, το ίδιο επίπεδο προστασίας που παρέχεται στους καταναλωτές·
- θα ενισχύσει την **προστασία των εργαζομένων**, καθορίζοντας, εντός του επικείμενου στρατηγικού πλαισίου για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, περαιτέρω προτεραιότητες για την αντιμετώπιση της έκθεσης των εργαζομένων σε επικίνδυνες ουσίες, μεταξύ άλλων προσδιορίζοντας τις πλέον επιβλαβείς ουσίες, για τις οποίες η Επιτροπή θα προτείνει τον καθορισμό ορίων επαγγελματικής έκθεσης μετά την καθιερωμένη διαδικασία διαβούλευσης στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία. Θα ενισχύσει επίσης την προστασία των εργαζομένων, ιδίως προτείνοντας τη μείωση των υφιστάμενων ορίων επαγγελματικής έκθεσης για τον μόλυβδο και τον αμίαντο και τη θέσπιση δεσμευτικής οριακής τιμής για τις διυσοκυανικές ενώσεις.

Η έκθεση του ανθρώπου και του περιβάλλοντος σε **χημικά προϊόντα που προκαλούν ενδοκρινικές διαταραχές απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή**. Τα στοιχεία που δείχνουν ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ των ουσιών αυτών και νόσων σχετιζόμενων με το ορμονικό σύστημα διαρκώς αυξάνονται⁴⁵. Η χρήση τέτοιων ουσιών διαδίδεται διαρκώς και συνιστά σοβαρό κίνδυνο για την υγεία του ανθρώπου και των άγριων ζώων, ενώ συνεπάγεται επίσης οικονομικό κόστος για την κοινωνία. Δεδομένου ότι οι ορμόνες ελέγχουν την αύξηση και την ανάπτυξη του εγκεφάλου, η έκθεση σε ενδοκρινικούς διαταράκτες κατά τη διάρκεια της εμβρυϊκής ανάπτυξης και της εφηβείας μπορεί να οδηγήσει σε μη αναστρέψιμες επιδράσεις, ορισμένες εκ των οποίων δεν εκδηλώνονται παρά μόνον αρκετά χρόνια αργότερα⁴⁶. Αν και ορισμένες νομοθετικές πράξεις⁴⁷ προσδιορίζουν τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, το κανονιστικό σύστημα της ΕΕ συνολικά είναι κατακερματισμένο και περιορισμένο και πρέπει να ενοποιηθεί και να απλουστευτεί ώστε να διασφαλιστεί ότι θα αναγνωρίζονται έγκαιρα οι ενδοκρινικοί διαταράκτες και ότι θα περιορίζεται η έκθεση του ανθρώπου και του περιβάλλοντος. Αυτό απαιτεί την υιοθέτηση της προληπτικής γενικής προσέγγισης στη διαχείριση κινδύνου στο σύνολο της σχετικής νομοθεσίας⁴⁸, ιδίως προκειμένου να αποφεύγεται η χρήση ενδοκρινικών διαταρακτών σε καταναλωτικά αγαθά.

ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΙ ΔΙΑΤΑΡΑΚΤΕΣ

Η Επιτροπή:

- θα προτείνει τη θέσπιση **νομικά δεσμευτικού προσδιορισμού της επικινδυνότητας** των ενδοκρινικών διαταρακτών, βασισμένου στον ορισμό του ΠΟΥ και στηριζόμενου στα κριτήρια που έχουν ήδη αναπτυχθεί για τα φυτοφάρμακα και τα βιοκτόνα, και θα τον εφαρμόσει στο σύνολο της σχετικής νομοθεσίας·

⁴⁵ Οι διαταραχές που σχετίζονται με το ενδοκρινικό σύστημα επηρεάζουν κυρίως τη λειτουργία του θυρεοειδούς, του ανοσοποιητικού συστήματος, του αναπαραγωγικού συστήματος και του συνολικού μεταβολισμού του ανθρώπου. SWD(2020) 249.

⁴⁶ C. Ganzleben, A. Kazmierczak, [Leaving no one behind – understanding environmental inequality in Europe](#) (Κανείς δεν μένει πίσω – Κατανόηση της περιβαλλοντικής ανισότητας στην Ευρώπη), 2020.

⁴⁷ Κανονισμός REACH, κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά, και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 528/2012 σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων.

⁴⁸ SWD(2020) 249.

- θα μεριμνήσει ώστε **οι ενδοκρινικοί διαταράκτες στα καταναλωτικά αγαθά να απαγορεύονται** αμέσως μόλις αναγνωρίζονται, και να επιτρέπεται η χρήση τους μόνον εφόσον αυτή αποδειχθεί ουσιώδης για την κοινωνία·
- θα ενισχύσει την **προστασία των εργαζομένων**, ορίζοντας τους ενδοκρινικούς διαταράκτες ως κατηγορία ουσιών που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία στο πλαίσιο του κανονισμού REACH·
- θα διασφαλίσει πως **οι αρχές θα λαμβάνουν επαρκείς και κατάλληλες πληροφορίες** που θα επιτρέπουν την αναγνώριση των ενδοκρινικών διαταρακτών, μέσω επανεξέτασης και ενίσχυσης των απαιτήσεων πληροφόρησης στο σύνολο της σχετικής νομοθεσίας·
- θα επιταχύνει την ανάπτυξη και την υιοθέτηση **μεθόδων για την παραγωγή πληροφοριών** σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες μέσω διαλογής και δοκιμών των υποψήφιων ουσιών.

2.2.2. Προστασία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος από τις συνδυαστικές επιδράσεις των χημικών προϊόντων

Οι άνθρωποι και άλλοι ζωντανοί οργανισμοί εκτίθενται καθημερινά σε ένα **ευρύ φάσμα μειγμάτων χημικών προϊόντων από διάφορες πηγές**. Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την κάλυψη ορισμένων κενών γνώσης σχετικά με τον αντίκτυπο της συνδυαστικής επίδρασης των εν λόγω χημικών προϊόντων. Ωστόσο, η ασφάλεια των χημικών προϊόντων στην ΕΕ κρίνεται συνήθως μέσω της αξιολόγησης μεμονωμένων ουσιών ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, μειγμάτων που προστίθενται σκόπιμα για συγκεκριμένες χρήσεις, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η συνδυασμένη έκθεση σε πολλά χημικά προϊόντα από διαφορετικές πηγές και επί μεγάλο χρόνο⁴⁹. Οι συνδυαστικές επιδράσεις των χημικών προϊόντων στον άνθρωπο ενδέχεται να επιτείνονται σε κλειστά περιβάλλοντα. Ορισμένες νομοθετικές πράξεις⁵⁰ επιβάλλουν την αξιολόγηση της σωρευτικής έκθεσης στο ίδιο χημικό προϊόν από διαφορετικές πηγές. Δεν υπάρχει κατά κανόνα ρητή απαίτηση να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις των **ακούσιων μειγμάτων**, όπως η απαίτηση που ισχύει επί του παρόντος για την προστασία των εργαζομένων⁵¹. Η νομοθεσία για τα φυτοφάρμακα και τα βιοκτόνα απαιτεί να λαμβάνονται υπόψη οι σωρευτικές και συνεργιστικές επιδράσεις⁵². Όσον αφορά τα φυτοφάρμακα, έχει σημειωθεί πρόοδος στην ανάπτυξη στοχευμένης μεθοδολογίας και θα επιταχυνθούν οι εργασίες για την πλήρη εφαρμογή των υφιστάμενων διατάξεων⁵³.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν επαρκώς οι συνδυαστικές επιδράσεις των χημικών μειγμάτων, πρέπει να θεσπιστούν με συνέπεια νομικές απαιτήσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι οι κίνδυνοι από την ταυτόχρονη έκθεση σε πολλαπλά χημικά προϊόντα λαμβάνονται υπόψη αποτελεσματικά και συστηματικά σε όλους τους τομείς πολιτικής που σχετίζονται με τα χημικά προϊόντα. Δεδομένου ότι δεν είναι επί του παρόντος ούτε ρεαλιστικό ούτε οικονομικά

⁴⁹ SWD(2020) 248.

⁵⁰ Π.χ. υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα και περιβαλλοντική νομοθεσία, SWD(2020) 248

⁵¹ Η οδηγία 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων από κινδύνους οφειλόμενους σε χημικούς παράγοντες κατά την εργασία (ΕΕ L 131 της 5.5.1998) προβλέπει ότι ο κίνδυνος που παρουσιάζει ένας συνδυασμός χημικών παραγόντων πρέπει να αξιολογείται και να αντιμετωπίζεται.

⁵² SWD(2020) 248.

⁵³ Αυτό θα γίνει αρχικά στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 396/2005 για τα ανώτατα όρια καταλοίπων φυτοφαρμάκων και σε δεύτερη φάση στο πλαίσιο του κανονισμού για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

εφικτό να αξιολογηθεί και να ρυθμιστεί ένας σχεδόν απεριόριστος αριθμός πιθανών συνδυασμών χημικών προϊόντων, διαμορφώνεται πλέον επιστημονική ομοφωνία ως προς το ότι η επίδραση των **χημικών μειγμάτων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να ενσωματώνεται γενικότερα στις εκτιμήσεις χημικού κινδύνου**⁵⁴. Παράλληλα, θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περαιτέρω και να διερευνηθούν στοχευμένες μεθοδολογίες για συγκεκριμένους τομείς πολιτικής.

ΧΗΜΙΚΑ ΜΕΙΓΜΑΤΑ

Η Επιτροπή:

- θα εξετάσει τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την εισαγωγή **συντελεστών αξιολόγησης μειγμάτων** στον κανονισμό REACH, για την αξιολόγηση της χημικής ασφάλειας των ουσιών·
- θα θεσπίσει ή θα ενισχύσει διατάξεις **σε άλλες σχετικές νομοθετικές πράξεις**, όπως η νομοθεσία για το νερό, τα πρόσθετα τροφίμων, τα παιχνίδια, τα υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα, τα απορρυπαντικά και τα καλλυντικά, με τις οποίες θα συνεκτιμώνται οι **συνδυαστικές επιδράσεις**·
- θα βελτιώσει την αξιολόγηση των **μειγμάτων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή καπνού** και συναφών προϊόντων, με τη συμμετοχή υφιστάμενων οργανισμών της ΕΕ όπου αυτό είναι δυνατόν⁵⁵.

2.2.3. Με στόχο τη μηδενική χημική ρύπανση στο περιβάλλον

Τα επικίνδυνα χημικά προϊόντα και η σύνθετη αλληλεπίδρασή τους με άλλους παράγοντες περιβαλλοντικής καταπόνησης μπορούν να έχουν **μακροπρόθεσμες περιβαλλοντικές επιπτώσεις μεγάλης κλίμακας** στο χερσαίο και στο θαλάσσιο περιβάλλον. Μπορούν να συμβάλουν στη μείωση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων, οδηγώντας σε ταχεία μείωση των πληθυσμών των ζώων και, τελικά, σε εξαφάνιση ζωικών ειδών⁵⁶, και να επηρεάσουν την ανθρώπινη υγεία και ευζωία, μεταξύ άλλων μέσω της εισόδου μολυνουσών ουσιών στην τροφική αλυσίδα. Εκτιμάται ότι στην ΕΕ υπάρχουν 2,8 εκατομμύρια δυνητικά μολυσμένοι τόποι, κυρίως κατόπιν διάθεσης και επεξεργασίας αποβλήτων, γεγονός που συνιστά σημαντική περιβαλλοντική επικινδυνότητα για τα χερσαία και τα υδάτινα οικοσυστήματα και επηρεάζει την παραγωγικότητα του εδάφους⁵⁷. Το ισχύον κανονιστικό και πολιτικό πλαίσιο δυσκολεύεται να χειριστεί το ζήτημα αυτό και πρέπει να ενισχυθεί.

ΧΗΜΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Επιτροπή:

- θα προτείνει νέες τάξεις κινδύνου και νέα κριτήρια στον κανονισμό CLP για την **πλήρη κάλυψη της περιβαλλοντικής τοξικότητας, της ανθεκτικότητας, της**

⁵⁴ SWD(2020) 248.

⁵⁵ Οδηγία 2014/40/ΕΕ για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων (ΕΕ L 127 της 29.4.2014).

⁵⁶ COM(2019) 264.

⁵⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Status of local soil contamination in Europe](#) (Κατάσταση της τοπικής μόλυνσης του εδάφους στην Ευρώπη), 2018.

ευκινησίας και της βιοσυσσώρευσης:

- θα θεσπίσει τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, τις ανθεκτικές, ευκίνητες και τοξικές ουσίες, και τις άκρως ανθεκτικές και άκρως ευκίνητες ουσίες ως κατηγορίες ουσιών που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία·
- θα διασφαλίσει ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις ουσίες, που παρέχονται στις αρχές, επιτρέπουν ολοκληρωμένες **εκτιμήσεις περιβαλλοντικού κινδύνου** με την ενίσχυση των απαιτήσεων στο σύνολο της σχετικής νομοθεσίας·
- θα αντιμετωπίσει τον **αντίκτυπο** για το περιβάλλον από την παραγωγή και τη χρήση **φαρμάκων**, στο πλαίσιο της επικείμενης ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα φάρμακα⁵⁸.
- θα στηρίξει την έρευνα και την ανάπτυξη **λύσεων απολύμανσης** σε χερσαία και υδάτινα περιβάλλοντα·
- θα ενισχύσει τη ρύθμιση των **μολυνουσών χημικών ουσιών στα τρόφιμα**, ώστε να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας.

Οι υπερφθωριωμένες και πολυφθωριωμένες αλκυλιωμένες ουσίες (PFAS) χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή, λόγω του μεγάλου αριθμού περιστατικών μόλυνσης του εδάφους και του νερού —συμπεριλαμβανομένου του πόσιμου νερού⁵⁹— στην ΕΕ και σε ολόκληρο τον κόσμο⁶⁰, του μεγάλου αριθμού ατόμων που πλήττονται από ένα ολόκληρο φάσμα ασθενειών, και του σχετικού κοινωνικού και οικονομικού κόστους⁶¹. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον η Επιτροπή προτείνει μια ολοκληρωμένη δέσμη δράσεων για την αντιμετώπιση **της χρήσης και της μόλυνσης από PFAS**. Στόχος τους είναι να διασφαλιστεί ιδιαίτερα ότι η χρήση των PFAS θα καταργηθεί σταδιακά στην ΕΕ, πλην των περιπτώσεων όπου αυτή είναι αποδεδειγμένα ουσιώδης για την κοινωνία.

⁵⁸ Και με συνέχιση της στρατηγικής προσέγγισης σχετικά με τα φάρμακα στο περιβάλλον, [COM\(2019\) 128](#).

⁵⁹ WHO, [Keeping our water clean: the case of water contamination in the Veneto Region](#) (Διατήρηση της καθαρότητας του νερού: περιστατικό μόλυνσης του νερού στην περιφέρεια Veneto), Ιταλία, 2017.

⁶⁰ Μελέτη που χρηματοδοτήθηκε από το Σκανδιναβικό Συμβούλιο Υπουργών, [The Costs of Inaction. A socioeconomic analysis of environmental and health impacts linked to exposure to PFAS](#) (Το κόστος της αδράνειας. Κοινωνικοοικονομική ανάλυση των επιπτώσεων στο περιβάλλον και στην υγεία από την έκθεση σε PFAS), 2019.

⁶¹ Το κόστος από την έκθεση σε PFAS στην Ευρώπη εκτιμάται ότι είναι μεταξύ 52 και 84 δισ. EUR ετησίως ό.π.

Η Επιτροπή:

- θα απαγορεύσει **όλες τις PFAS** ως ομάδα **στους αφρούς πυρόσβεσης** καθώς και **σε άλλες χρήσεις**, και θα επιτρέψει τη χρήση τους μόνον όπου αυτές είναι ουσιώδεις για την κοινωνία·
- θα αντιμετωπίσει τις PFAS με μια **ομαδική προσέγγιση**, στο πλαίσιο της σχετικής νομοθεσίας για τα ύδατα, τα βιώσιμα προϊόντα, τα τρόφιμα, τις βιομηχανικές εκπομπές και τα απόβλητα·
- θα αντιμετωπίσει τις **ανησυχίες για τις PFAS σε παγκόσμια κλίμακα** μέσω των σχετικών διεθνών φόρουμ⁶³ και στο πλαίσιο διμερών διαλόγων πολιτικής με τρίτες χώρες·
- θα καθιερώσει μια προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ και θα παράσχει χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας για τον προσδιορισμό και την ανάπτυξη **καινοτόμων μεθοδολογιών για την αποκατάσταση της μόλυνσης από PFAS** στο περιβάλλον και στα προϊόντα·
- θα παράσχει χρηματοδότηση για έρευνα και καινοτομία για την ανάπτυξη ασφαλών **καινοτόμων λύσεων με σκοπό την υποκατάσταση των PFAS** στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

2.3. Απλούστευση και ενοποίηση του νομικού πλαισίου

Το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για την εκτίμηση των κινδύνων και της επικινδυνότητας και για τη διαχείριση των χημικών προϊόντων είναι **διεξοδικό και πολύπλοκο**. Συνολικά, η νομοθεσία της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα παράγει τα επιθυμητά αποτελέσματα και είναι κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Ωστόσο, ορισμένες σημαντικές αδυναμίες εμποδίζουν την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της νομοθεσίας αυτής⁶⁴. Εάν αυτές δεν αντιμετωπιστούν γρήγορα, το πλαίσιο θα δυσκολευτεί να αντιμετωπίσει έγκαιρα και αποτελεσματικά τη σύγχρονη και τη μελλοντική παραγωγή και χρήση χημικών προϊόντων. Βασική φιλοδοξία της παρούσας στρατηγικής είναι να διασφαλιστεί η **απλούστευση του πλαισίου αυτού**, καθώς και η **ενοποίηση και η πλήρης εφαρμογή** των κανόνων της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα.

2.3.1. Μία ουσία, μία αξιολόγηση

Η πολυπλοκότητα των διαδικασιών αξιολόγησης αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση για τις αρχές και για τους εμπλεκόμενους φορείς. Μπορεί να οδηγήσει σε ασυνέπειες, αργές διαδικασίες, μη αποδοτική χρήση πόρων και περιττές επιβαρύνσεις.

Η Επιτροπή θα επιδιώξει να καταστήσει τις διαδικασίες αυτές **απλούστερες και πιο διαφανείς**, προκειμένου να περιοριστεί η επιβάρυνση για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και προκειμένου να καταστεί η λήψη αποφάσεων ταχύτερη, συνεπέστερη και πιο προβλέψιμη. Η διαδικασία αυτή θα υποστηρίξει επίσης τη σταδιακή μετάβαση από την

⁶² Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. SWD(2020) 247.

⁶³ Συμβάσεις Στοκχόλμης, Ρότερνταμ και Βασιλείας και ΟΟΣΑ.

⁶⁴ [COM \(2019\)264](#).

αξιολόγηση και τη ρύθμιση των χημικών προϊόντων ως μεμονωμένες ουσίες στη ρύθμισή τους κατά ομάδες.

Αξιολογήσεις χημικής ασφάλειας δρομολογούνται δυνάμει διάφορων νομοθετικών πράξεων, από διάφορους φορείς και σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, και διενεργούνται από διάφορους οργανισμούς της ΕΕ⁶⁵, επιστημονικές επιτροπές⁶⁶, ομάδες εμπειρογνομόνων ή υπηρεσίες της Επιτροπής. Οι εμπλεκόμενοι φορείς και το ευρύ κοινό δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν τις ρυθμιστικές διαδικασίες και τις αποφάσεις που προκύπτουν απ' αυτές. Η προσέγγιση «μία ουσία, μία αξιολόγηση» εξασφαλίζει ότι **η έναρξη και η απόδοση προτεραιότητας** για μια αξιολόγηση ασφάλειας θα πραγματοποιούνται με συντονισμένο, διαφανή και κατά το δυνατόν συγχρονισμένο τρόπο, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων κάθε τομέα. Όταν προτείνεται αξιολόγηση βάσει μίας νομοθετικής πράξης, θα λαμβάνεται πλήρως υπόψη το χρονοδιάγραμμα δυνάμει άλλων νομοθετικών πράξεων, ώστε να διασφαλίζεται ο συντονισμός των ενεργειών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικότερα αν αξιοποιηθεί η επιτυχία του εργαλείου συντονισμού των δημόσιων δραστηριοτήτων, του μηχανισμού που ισχύει βάσει του κανονισμού REACH και του κανονισμού CLP⁶⁷. Για να αποφευχθεί η περιττή επανάληψη των εργασιών, καθοριστική σημασία θα έχει η έγκαιρη συμφωνία επί του ορισμού του προβλήματος, με προτίμηση στην αξιολόγηση κατά ομάδες ουσιών με δομικές ή λειτουργικές ομοιότητες. Η χρήση των διαθέσιμων πόρων και εμπειρογνωμοσύνης θα βελτιστοποιηθεί, μέσω σαφούς **κατανομής αρμοδιοτήτων**, καθώς και καλής συνεργασίας μεταξύ όλων των φορέων.

⁶⁵ Η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA), ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων (ECHA), ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA) και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (EEA).

⁶⁶ Επιστημονική επιτροπή για τους υγειονομικούς, τους περιβαλλοντικούς και τους αναδυόμενους κινδύνους ([SCHEER](#)), επιστημονική επιτροπή για την ασφάλεια των καταναλωτών ([SCCS](#)).

⁶⁷ ECHA, [Εργαλείο συντονισμού των δημόσιων δραστηριοτήτων](#).

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Η Επιτροπή:

- θα χρησιμοποιεί ένα μοναδικό εργαλείο συντονισμού των δημόσιων δραστηριοτήτων για να παρέχει επικαιροποιημένη **επισκόπηση όλων των προγραμματισμένων και εν εξελίξει πρωτοβουλιών** για τα χημικά προϊόντα από τις αρχές στο σύνολο της σχετικής νομοθεσίας·
- θα συγκροτήσει **ομάδα εργασίας εμπειρογνομόνων από τα κράτη μέλη, τις υπηρεσίες της Επιτροπής και τους οργανισμούς της ΕΕ**⁶⁸ όπου θα συζητηθούν πρωτοβουλίες σχετικά με την εκτίμηση κινδύνου / επικινδυνότητας των χημικών προϊόντων στο σύνολο της νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις ιδιαιτερότητες του σχετικού τομέα·
- θα θεσπίσει **μηχανισμό συντονισμού**, εντός της Επιτροπής, που θα έχει σκοπό να συμφωνηθούν και να συντονιστούν, στο μέτρο του δυνατού, οι ενέργειες στο σύνολο της νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα όσον αφορά τον προσδιορισμό/ταξινόμηση της επικινδυνότητας και την εκτίμηση κινδύνου, και να επιβλέπεται η πορεία καθιέρωσης της προσέγγισης «μία ουσία, μία αξιολόγηση»·
- θα εξορθολογίσει τη χρήση της εμπειρογνομosύνης και των πόρων, προτείνοντας την **επανακατανομή των τεχνικών και επιστημονικών εργασιών** σχετικά με τα χημικά προϊόντα, οι οποίες εκτελούνται δυνάμει των σχετικών νομοθετικών πράξεων, στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών της SCHEER και της SCCS⁶⁹.
- θα υποβάλει πρόταση για την ενίσχυση της **διακυβέρνησης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων** και τη βελτίωση της βιωσιμότητας του μοντέλου χρηματοδότησής του·
- θα μεταρρυθμίσει τις διαδικασίες **αδειοδότησης και επιβολής περιορισμών του κανονισμού REACH** με βάση τα κύρια ευρήματα που έχουν προκύψει από την πρακτική εφαρμογή του⁷⁰.

Για να επιτευχθεί συνέπεια των ρυθμιστικών αποτελεσμάτων, η νομοθεσία της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα πρέπει να χρησιμοποιεί **συνεκτική ορολογία**, ιδίως για τον ορισμό των χημικών προϊόντων (π.χ. ναούλικά). Οι αξιολογήσεις των σχετικών πολιτικών δείχνουν επίσης ότι οι εμπλεκόμενοι φορείς δεν γνωρίζουν πάντοτε ποιες πληροφορίες είναι διαθέσιμες, ενώ τα δικαιώματα περαιτέρω χρήσης είναι ενίοτε υπερβολικά περιοριστικά. Αναδεικνύουν επίσης ορισμένες ελλείψεις όσον αφορά τη διαλειτουργικότητα και την προσβασιμότητα των **δεδομένων για τα χημικά προϊόντα**⁷¹. Επιπλέον, οι κανονιστικές αξιολογήσεις ασφάλειας χρησιμοποιούν **διάφορες μεθοδολογίες**, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε μη συνεκτικά αποτελέσματα, ενώ οι **πανεπιστημιακές μελέτες** δεν αξιοποιούνται επαρκώς. Εξάλλου, εφαρμόζονται διαφορετικοί **κανόνες διαφάνειας** για την έναρξη και τη διενέργεια αξιολογήσεων και για τη χρήση δεδομένων.

⁶⁸ EFSA, ECHA, EMA και EEA.

⁶⁹ Επιστημονική επιτροπή για τους υγειονομικούς, τους περιβαλλοντικούς και τους αναδυόμενους κινδύνους και επιστημονική επιτροπή για την ασφάλεια των καταναλωτών.

⁷⁰ Επανεξέταση του κανονισμού REACH, [COM\(2018\) 0116](#).

⁷¹ [COM\(2019\) 264](#).

Η προσέγγιση «μία ουσία, μία αξιολόγηση» έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι μεθοδολογίες θα καταστούν πιο συνεκτικές και, στο μέτρο του δυνατού, θα εναρμονιστούν. Επιδιώκει να απελευθερώσει την πρόσβαση σε δεδομένα από τα τεχνικά ή διοικητικά εμπόδια, σύμφωνα με τις αρχές που ορίζουν ότι τα δεδομένα θα πρέπει **κατά κανόνα να εντοπίζονται εύκολα, να είναι διαλειτουργικά και ασφαλή, να ανταλλάσσονται και να χρησιμοποιούνται περαιτέρω**⁷². Τα δεδομένα θα διατίθενται σε κατάλληλους μορφότευπους και εργαλεία —IUCLID⁷³ και IPCHEM⁷⁴— ώστε να εξασφαλίζεται διαλειτουργικότητα. Η προσέγγιση «μία ουσία, μία αξιολόγηση» θα ενισχύσει επίσης την εμπιστοσύνη στην επιστημονική βάση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα, ώστε να αξιοποιηθούν τα σημαντικά βήματα που είχαν γίνει όσον αφορά τη διαφάνεια στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων στην ΕΕ⁷⁵.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Η Επιτροπή:

- θα διασφαλίσει ότι ο κανονισμός CLP αποτελεί το **κεντρικό στοιχείο για την ταξινόμηση κινδύνου** και επιτρέπει στην Επιτροπή να ξεκινήσει εναρμονισμένες ταξινομήσεις⁷⁶.
- θα επανεξετάσει τον **ορισμό των νανοϋλικών**⁷⁷ και θα διασφαλίσει τη συνεκτική εφαρμογή του στο σύνολο της σχετικής νομοθεσίας, με τη χρήση νομικά δεσμευτικών μηχανισμών.
- θα αναπτύξει **κοινή ανοικτή πλατφόρμα δεδομένων** για τα χημικά προϊόντα⁷⁸, ώστε να διευκολυνθεί η ανταλλαγή, η πρόσβαση και η περαιτέρω χρήση πληροφοριών σχετικά με χημικά προϊόντα, από οποιαδήποτε πηγή κι αν προέρχονται.
- θα προωθήσει την περαιτέρω χρήση και την εναρμόνιση των **οριακών τιμών με γνώμονα την υγεία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος**⁷⁹ μεταξύ των αξιολογητών και διαχειριστών κινδύνου της ΕΕ, μέσω ενός κεντρικού και επιμελημένου ενωσιακού αποθετηρίου.
- θα θεσπίσει εργαλεία και πρακτικές με τα οποία θα διασφαλίζεται ότι η πρόσβαση στα συναφή **πανεπιστημιακά δεδομένα** για σκοπούς αξιολόγησης ασφάλειας είναι εύκολη και άμεση και ότι τα δεδομένα αυτά είναι κατάλληλα για κανονιστικούς σκοπούς.
- θα επιτρέπει στις αρχές της ΕΕ και στις εθνικές αρχές να αναθέτουν σε τρίτους τη

⁷² Σε συμφωνία με τη [στρατηγική της ΕΕ για τα δεδομένα](#).

⁷³ ECHA, [IUCLID](#).

⁷⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [IPCHEM](#).

⁷⁵ Ιδίως όσον αφορά την υποχρεωτική κοινοποίηση των ανατεθειμένων μελετών και τη δυνατότητα πρόσβασης σε όλα τα επιστημονικά δεδομένα και πληροφορίες, όπως ορίζεται για τη διαφάνεια της εκτίμησης κινδύνου στις αλυσίδες τροφίμων στην ΕΕ. Βλ. κανονισμό (ΕΕ) 2019/1381 σχετικά με τη διαφάνεια και τη βιωσιμότητα της αξιολόγησης κινδύνου στην αλυσίδα τροφίμων στην ΕΕ (ΕΕ L 231 της 6.9.2019).

⁷⁶ Ιδίως μέσω της προσθήκης των ενδοκρινικών διαταρακτών και των ουσιών ABT/αΑaB, μέσω της αξιολόγησης της ανάγκης θέσπισης ειδικών κριτηρίων για την ανοσοτοξικότητα και τη νευροτοξικότητα, που επί του παρόντος υπάρχουν στα τελικά σημεία επικινδυνότητας «ειδική τοξικότητα στα όργανα-στόχους» και «τοξικότητα στην αναπαραγωγή», και μέσω της τροποποίησής τους, εάν χρειάζεται.

⁷⁷ Όπως ορίζεται στη σύσταση 2011/696/ΕΕ σχετικά με τον ορισμό των νανοϋλικών (ΕΕ L 275 της 20.10.2011).

⁷⁸ Ως μέρος του χώρου δεδομένων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, που ανακοινώθηκε στο πλαίσιο της [στρατηγικής της ΕΕ για τα δεδομένα](#).

⁷⁹ Π.χ. τιμές PNEC και DNEL, οριακές τιμές επαγγελματικής έκθεσης με γνώμονα την υγεία, πρότυπα ποιότητας νερού, μέγιστη συνολική ημερήσια πρόσληψη κ.λπ.

διεξαγωγή δοκιμών και την παρακολούθηση ουσιών στο πλαίσιο του κανονιστικού πλαισίου, όταν κρίνεται απαραίτητη η συγκέντρωση περαιτέρω πληροφοριών⁸⁰.

- θα άρει τα **νομικά εμπόδια για την περαιτέρω χρήση των δεδομένων** και θα **εξορθολογίσει τη ροή των δεδομένων περί χημικών προϊόντων** μεταξύ της ΕΕ και των εθνικών αρχών·
- θα επεκτείνει την αρχή των **ανοικτών δεδομένων** και τις σχετικές **αρχές περί διαφάνειας** από τον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων της ΕΕ σε άλλες νομοθετικές πράξεις για τα χημικά προϊόντα.

2.3.2. Προσέγγιση μηδενικής ανοχής στη μη συμμόρφωση

Όλα τα χημικά προϊόντα, τα υλικά και τα αγαθά που παράγονται στην ΕΕ ή διατίθενται στην ευρωπαϊκή αγορά πρέπει να συμμορφώνονται πλήρως με τις απαιτήσεις της ΕΕ όσον αφορά την πληροφόρηση, την ασφάλεια και το περιβάλλον. Παρά το γεγονός αυτό, επί του παρόντος σχεδόν το 30 % των προειδοποιήσεων για **επικίνδυνα αγαθά στην αγορά** αφορούν κινδύνους λόγω χημικών προϊόντων, με το 90 % σχεδόν των εν λόγω αγαθών να προέρχονται από χώρες εκτός της ΕΕ⁸¹, ενώ τα **εισαγόμενα είδη** και οι **διαδικτυακές πωλήσεις** αποτελούν ιδιαίτερη πρόκληση. Ομοίως, μόνο το ένα τρίτο των φακέλων καταχώρισης των χημικών ουσιών που έχουν καταχωριστεί από τη βιομηχανία στο πλαίσιο του REACH συμμορφώνεται πλήρως με τις απαιτήσεις πληροφόρησης⁸². Είναι επιτακτική ανάγκη να επιταχυνθεί η εφαρμογή και η επιβολή της νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα, ώστε να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση κατά την παραγωγή, τη διάθεση στην αγορά, την έκλυση και την απόρριψη των χημικών προϊόντων.

Η εφαρμογή του νέου κανονισμού για την εποπτεία της αγοράς⁸³, καθώς και τα επικείμενα μέτρα για την ενίσχυση της τελωνειακής ένωσης της ΕΕ, θα στηρίξουν την επιβολή τόσο εντός της ενιαίας αγοράς όσο και στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Η Επιτροπή μελετά τα πρόσθετα μέτρα που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν για την ενίσχυση της επιβολής του κανονισμού REACH στα **σύνορα της ΕΕ**⁸⁴, καθώς και για την προώθηση της συνεργασίας με **πλατφόρμες διαδικτυακών αγορών**⁸⁵.

Επιπλέον, η επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα δεν γίνεται εξίσου αποτελεσματικά σε ολόκληρη την ΕΕ, λόγω διαφορών στις ικανότητες και τους πόρους σε

⁸⁰ Σε συνέχεια υφιστάμενων πρακτικών, όπως η αξιολόγηση ουσιών βάσει του κανονισμού REACH, οι κατάλογοι επιτήρησης βάσει του πλαισίου για τα ύδατα και των οδηγιών για τα υπόγεια ύδατα, η έρευνα για το πλαίσιο χρήσης/κάλυψης γης, η HBM4EU και η προτεινόμενη ευρωπαϊκή σύμπραξη για την εκτίμηση κινδύνων.

⁸¹ Δεδομένα από την ενωσιακή πύλη για την ασφάλεια ([Safety Gate/Rapex](#)).

⁸² Κατά την επανεξέταση του κανονισμού REACH, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η μη συμμόρφωση των φακέλων καταχώρισης αποτελεί βασικό ζήτημα που εμποδίζει την πρόοδο. Εντωμεταξύ, ο ECHA και η Επιτροπή έχουν αναπτύξει [κοινό σχέδιο δράσης](#) για την εντατικοποίηση των ελέγχων συμμόρφωσης σε όλους τους φακέλους καταχώρισης.

⁸³ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1020 για την εποπτεία της αγοράς και τη συμμόρφωση των προϊόντων, ο οποίος θα τεθεί σε εφαρμογή τον Ιούλιο του 2021 (ΕΕ L 169 της 25.6.2019).

⁸⁴ Μια μελέτη σχετικά με τον τρόπο ενσωμάτωσης των απαιτήσεων του REACH στις τελωνειακές διαδικασίες βρίσκεται σε εξέλιξη. Θα ακολουθήσει εκτίμηση επιπτώσεων προκειμένου να προσδιοριστούν οι δυνατότητες για την περαιτέρω πορεία.

⁸⁵ Κάποιες διαδικτυακές πλατφόρμες έχουν υπογράψει [δέσμευση ασφάλειας](#) σύμφωνα με την οποία αφαιρούν από τους καταλόγους τους κάθε προϊόν που δηλώνεται στην πύλη Safety Gate/RAPEX.

εθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη πρέπει να αυξήσουν την **ικανότητα επιβολής** τους σε επίπεδα τέτοια ώστε αυτή να γίνεται αποτελεσματικά, επιτρέποντας την αξιοποίηση των οφελών από τα εργαλεία ταχείας πληροφόρησης και προειδοποίησης της ΕΕ⁸⁶, την καλύτερη αξιοποίηση των **ψηφιακών εργαλείων** για ταχύτερη δράση, και τη βελτιστοποίηση της χρήσης πόρων, συμπεριλαμβανομένων των αρχών εποπτείας της αγοράς. Το φόρουμ του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων για την ανταλλαγή πληροφοριών και την επιβολή της νομοθεσίας⁸⁷ έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό όσον αφορά την προώθηση της εναρμόνισης της επιβολής και θα επεκτείνει τη συνεργασία του με υφιστάμενα **δίκτυα⁸⁸ και αρχές⁸⁹ επιβολής**, ώστε να αποφευχθεί η περιττή επανάληψη ενεργειών και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα.

Οι εν εξελίξει δραστηριότητες αποσκοπούν στη βελτίωση της συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία που αφορά τα χημικά προϊόντα⁹⁰. Ένα καλό παράδειγμα είναι το **φόρουμ περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης**⁹¹, στο οποίο συμμετέχουν τόσο αρχές των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για τα χημικά προϊόντα όσο και δίκτυα επιβολής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας⁹². Το επικείμενο **σχέδιο δράσης για μηδενική ρύπανση** θα δρομολογήσει περαιτέρω ειδικές δράσεις για τον έλεγχο της χημικής ρύπανσης.

Οι δράσεις για την **ενδυνάμωση των καταναλωτών** και των **οργανώσεων καταναλωτών** θα είναι επίσης καίριας σημασίας, καθώς η συμπεριφορά τους αποτελεί ισχυρό κίνητρο για αλλαγές στη βιομηχανία και για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία. Αυτό θα επιδιωχθεί με την εφαρμογή **κανόνων για την προστασία των καταναλωτών**⁹³.

ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΑΝΟΧΗ ΣΤΗ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ

Η Επιτροπή:

- θα ενισχύσει την αρχή της απαγόρευσης των μη καταχωρισμένων ουσιών και την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» στο πλαίσιο του κανονισμού REACH, ιδίως επιβάλλοντας τη **συμμόρφωση όλων των φακέλων καταχώρισης** και την ανάκληση των αριθμών καταχώρισης σε περίπτωση μη συμμόρφωσης·
- θα προτείνει να ανατεθεί στην Επιτροπή το καθήκον να διενεργεί **ελέγχους στα κράτη μέλη**, όπου απαιτείται, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση και η επιβολή της νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα, ιδίως του κανονισμού REACH, και να ξεκινά διαδικασίες επί παραβάσει εάν χρειάζεται·
- θα εστιάσει σε γνωστούς **τομείς υψηλού κινδύνου μη συμμόρφωσης**, ιδίως τις

⁸⁶ Το RAPEX και το RASFF είναι εργαλεία που ενημερώνουν τους καταναλωτές και τις αρχές των κρατών μελών σε περίπτωση προϊόντων που συνιστούν κίνδυνο: [πύλη ασφάλειας για τους καταναλωτές](#).

⁸⁷ Το [φόρουμ ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τον έλεγχο εφαρμογής \(φόρουμ\)](#) είναι ένα δίκτυο αρχών αρμόδιων για την επιβολή των κανονισμών REACH, CLP, PIC, POP και βιοκτόνων.

⁸⁸ Π.χ. SLIC (επαγγελματική ασφάλεια και υγεία), PARCS (τελωνεία), IMPEL (απόβλητα και βιομηχανικές εκπομπές).

⁸⁹ Αρχές εποπτείας της αγοράς που ασχολούνται με τη νομοθεσία για τα χημικά προϊόντα, που περιλαμβάνει τον κανονισμό REACH, τα καλλυντικά, τα βιοκτόνα, τις τελωνειακές αρχές, τις αρχές προστασίας των καταναλωτών και οργανισμούς όπως ο ECHA.

⁹⁰ Για παράδειγμα, νομοθεσία για τα απόβλητα και τις βιομηχανικές εκπομπές.

⁹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Φόρουμ περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης](#).

⁹² IMPEL (επιθεωρητές), EnviCrimeNet (αστυνομία), ENPE (εισαγγελίες) και EUFJE (δικαστές).

⁹³ Ο μηχανισμός αντιπροσωπευτικών αγωγών θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη συλλογική δίωξη παραβιάσεων των νομικών πράξεων της ΕΕ, COM(2018) 0184 final.

διαδικτυακές πωλήσεις, τα εισαγόμενα είδη, την ταξινόμηση και επισήμανση, και τους περιορισμούς·

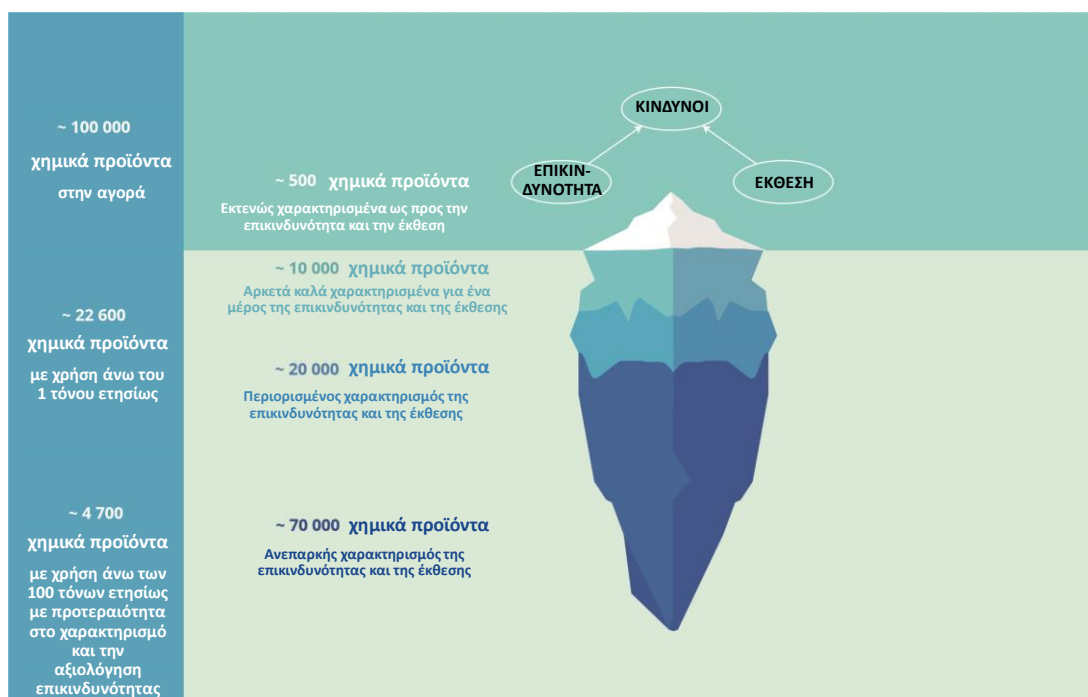
- θα επεκτείνει το πεδίο δράσης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης για **συντονισμό και διερεύνηση**, με σκοπό την αντιμετώπιση της κυκλοφορίας παράνομων χημικών προϊόντων στην ΕΕ⁹⁴.
- θα στηρίζει τα κράτη μέλη ώστε να δώσουν προτεραιότητα στην **ενοποιημένη επιβολή** μέσω ελέγχων δυνάμει πολλαπλών νομοθετικών πράξεων·
- θα εξασφαλίσει **εναρμονισμένη αντιμετώπιση σε επίπεδο ΕΕ και συντονισμένη ανταλλαγή πληροφοριών** σχετικά με την επιβολή της νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα, με την ενίσχυση της χρήσης των σχετικών πλατφορμών ΤΠ της Επιτροπής·
- θα διερευνήσει τη **χρήση ψηφιακών εργαλείων** για τη στήριξη της εποπτείας της αγοράς και των τελωνειακών αρχών, καθώς και για τη βελτίωση της συμμόρφωσης των αγαθών που περιέχουν χημικά προϊόντα και τα οποία πωλούνται διαδικτυακά στους Ευρωπαίους καταναλωτές·
- θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για να επενδύσουν στην **ενίσχυση των υποδομών εποπτείας της αγοράς** και στην ψηφιοποίηση·
- θα θεσπίσει —στο πλαίσιο του κανονισμού για την εποπτεία της αγοράς⁹⁵— **ενιαίους όρους και συχνότητες ελέγχων** για ορισμένα προϊόντα στα οποία εντοπίζονται συνεχώς συγκεκριμένοι κίνδυνοι ή σοβαρές παραβάσεις της εφαρμοστέας ενωσιακής νομοθεσίας εναρμόνισης.

2.4. Ολοκληρωμένη βάση γνώσεων για τα χημικά προϊόντα

Η ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων στην Ευρώπη εξαρτάται από την ικανότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της να λαμβάνουν **αποφάσεις με βάση αξιόπιστες, συναφείς και επικαιροποιημένες γνώσεις**. Η ΕΕ έχει αναπτύξει, επί σειρά δεκαετιών, γνώσεις παγκόσμιου επιπέδου σχετικά με τις ιδιότητες και τους κινδύνους των χημικών προϊόντων, μεταξύ άλλων χάρη στο έργο που επιτελούν οι επιστημονικοί φορείς της, και αυτή η βάση γνώσεων έχει χρησιμοποιηθεί εκτενώς και σε άλλα μέρη του κόσμου. Ωστόσο, χρειάζεται να συγκεντρωθούν ακόμα πολλές γνώσεις από τις αρμόδιες αρχές σχετικά με τις εγγενείς ιδιότητες της συντριπτικής πλειονότητας των χημικών προϊόντων, μεταξύ αυτών πολυμερή και χημικά προϊόντα που δεν παράγονται σε μεγάλες ποσότητες. Ομοίως, οι γνώσεις σχετικά με τις χρήσεις και την έκθεση είναι αποσπασματικές, ιδίως επειδή η λήψη ορθών πληροφοριών εξαρτάται από τη βιομηχανία. Ο μεγάλος αριθμός χημικών προϊόντων στην αγορά συνιστά τεράστια πρόκληση ως προς τις απαιτούμενες γνώσεις, και η αναμενόμενη μελλοντική αύξηση της παραγωγής και της χρήσης χημικών προϊόντων ενέχει τον κίνδυνο να διευρυνθεί περαιτέρω το «άγνωστο έδαφος των χημικών κινδύνων».

⁹⁴ Ως πρότυπο χρησιμοποιούνται οι κανόνες για την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε τελωνειακά θέματα.

⁹⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1020 για την εποπτεία της αγοράς και τη συμμόρφωση των προϊόντων.

Σχήμα: Το άγνωστο έδαφος των χημικών κινδύνων, ΕΕΑ⁹⁶

2.4.1. Βελτίωση της διαθεσιμότητας δεδομένων για τα χημικά προϊόντα

Η ΕΕ εξακολουθεί να **μη διαθέτει ολοκληρωμένη βάση πληροφοριών για όλες τις ουσίες** που διατίθενται στην αγορά και για το συνολικό περιβαλλοντικό αποτύπωμά τους, συμπεριλαμβανομένου του αντικτύπου τους στο κλίμα, γεγονός που παρεμποδίζει την ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων και αγαθών και δεν επιτρέπει την πλήρη αξιολόγηση της βιωσιμότητάς τους. Ιδιαίτερα τα **πολυμερή**, τα οποία αποτελούν τα βασικά δομικά στοιχεία των πλαστικών υλών, δεν υπόκεινται σε καταχώριση βάσει του κανονισμού REACH. Επιπλέον, οι πληροφορίες που απαιτούνται βάσει του κανονισμού REACH για τις ουσίες που παράγονται σε **μικρές και μεσαίες ποσότητες** δεν επιτρέπουν πάντοτε την αναγνώριση των ουσιών που έχουν επικίνδυνες ιδιότητες κρίσιμης σημασίας. Η ενίσχυση των απαιτήσεων πληροφόρησης σχετικά με την καρκινογόνο δράση των ουσιών και άλλες κρίσιμες επικινδυνότητες, σε όλα τα επίπεδα παραγωγής, είναι θεμελιώδους σημασίας για την επιτυχή καταπολέμηση ασθενειών όπως ο καρκίνος⁹⁷. Επιπλέον, πρέπει να βελτιωθεί η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αξιολόγησης του REACH⁹⁸.

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Η Επιτροπή:

- θα υποβάλει πρόταση για την επέκταση της υποχρέωσης καταχώρισης δυνάμει του κανονισμού REACH και σε ορισμένα **πολυμερή** που προκαλούν ανησυχία·
- θα αξιολογήσει τον βέλτιστο τρόπο θέσπισης απαιτήσεων πληροφόρησης δυνάμει του κανονισμού REACH για το συνολικό **περιβαλλοντικό αποτύπωμα** των χημικών

⁹⁶ ΕΕΑ, [The European Environment – State and outlook report](#) (Το ευρωπαϊκό περιβάλλον — Έκθεση κατάστασης και προοπτικών), 2020.

⁹⁷ Επανεξέταση του κανονισμού REACH, [COM \(2018\) 0116](#)

⁹⁸ Ο.π.

προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου·

- θα τροποποιήσει τις απαιτήσεις πληροφόρησης του κανονισμού REACH ώστε να καταστεί δυνατή η **αποτελεσματική αναγνώριση των ουσιών με επικίνδυνες ιδιότητες κρίσιμης σημασίας**, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στο νευρικό και το ανοσοποιητικό σύστημα·
- θα τροποποιήσει τις απαιτήσεις πληροφόρησης του κανονισμού REACH ώστε να καταστεί δυνατή η **αναγνώριση όλων των καρκινογόνων ουσιών** που παράγονται ή εισάγονται στην ΕΕ, ανεξαρτήτως ποσότητας.

2.4.2. Ενίσχυση της διασύνδεσης μεταξύ επιστήμης και πολιτικής στον τομέα των χημικών προϊόντων

Έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες για τη βελτίωση της **επιστημονικής κατανόησης των επιπτώσεων των χημικών προϊόντων** στην υγεία και το περιβάλλον⁹⁹. Η παρακολούθηση της παρουσίας των χημικών προϊόντων στον άνθρωπο και στα οικοσυστήματα είναι καίριας σημασίας για την κατανόηση των επιπτώσεών τους και θα πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω, μεταξύ άλλων για την κατανόηση των σχέσεων μεταξύ των χημικών προϊόντων και του φύλου¹⁰⁰. Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή **θα συνεχίσει να υποστηρίζει την έρευνα και τη (βιο)παρακολούθηση** προκειμένου να κατανοηθούν και να αποφευχθούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με τα χημικά προϊόντα, αλλά και να ενισχυθεί η **καινοτομία στις εκτιμήσεις χημικού κινδύνου και στην επιστήμη κανονιστικής συμμόρφωσης** μέσω του μελλοντικού προγράμματος-πλαισίου για την έρευνα και την καινοτομία.

Παρά την ισχυρή πολιτική της ΕΕ για την **προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς**, η οποία θεσπίστηκε πριν από 10 χρόνια και η οποία έχει ως τελικό στόχο την πλήρη υποκατάσταση των δοκιμών σε ζώα, εξακολουθεί να είναι αναγκαία η συστηματική χρήση ζώων για δοκιμές στον τομέα των χημικών προϊόντων¹⁰¹. Χρειάζεται καινοτομία στις **δοκιμές ασφάλειας και τις εκτιμήσεις χημικού κινδύνου** προκειμένου να μειωθεί η εξάρτηση από τις δοκιμές σε ζώα, αλλά και για να βελτιωθεί η ποιότητα, η αποδοτικότητα και η ταχύτητα των εκτιμήσεων χημικού κινδύνου και επικινδυνότητας.

ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η Επιτροπή:

- θα καταρτίσει και θα επικαιροποιήσει ένα **θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα των χημικών προϊόντων**, υπό τη διεύθυνση μιας ομάδας συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ, η οποία θα προωθήσει επίσης την κανονιστική

⁹⁹ Από το 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει παράσχει χρηματοδότηση άνω των 800 εκατ. ευρώ σε ερευνητικά έργα που ασχολούνται με χημικούς κινδύνους και επικινδυνότητες.

¹⁰⁰ Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής αρχίζουν να κατανοούν τον ρόλο που διαδραματίζει η ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, όμως σημαντικές διασυνδέσεις υπάρχουν και μεταξύ των χημικών προϊόντων και του φύλου, και δεν έχουν συγκεντρωθεί ακόμα αρκετά δεδομένα σχετικά με το φύλο. UNDP, [Chemicals and Gender](#) (Χημικά προϊόντα και φύλο), 2015.

¹⁰¹ Οδηγία 2010/63/ΕΕ. Το 2017 πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από 230 000 δοκιμές σε ζώα στην ΕΕ προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις της νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα: [SWD \(2020\)10](#)

υιοθέτηση των πορισμάτων της έρευνας:

- θα υποστηρίξει τη διεπιστημονική έρευνα και την ψηφιακή καινοτομία για προηγμένα εργαλεία, μεθόδους και μοντέλα και για δυνατότητες ανάλυσης δεδομένων¹⁰² με σκοπό την αποφυγή των δοκιμών σε ζώα.
- θα παράσχει οικονομική στήριξη για την ανάπτυξη ικανοτήτων (βιο)παρακολούθησης του ανθρώπου και του περιβάλλοντος σε επίπεδο ΕΕ, συμπληρωματικών στις πρωτοβουλίες παρακολούθησης οικοσυστημάτων¹⁰³.
- θα αναπτύξει ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και δράσης της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα¹⁰⁴, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές της ΕΕ αντιμετωπίζουν τους αναδυόμενους χημικούς κινδύνους αμέσως μόλις αυτοί εντοπιστούν από την παρακολούθηση και την έρευνα.
- θα αναπτύξει ένα πλαίσιο δεικτών για την παρακολούθηση των αιτιών και των επιπτώσεων της χημικής ρύπανσης και για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα¹⁰⁵.

2.5. Υπόδειγμα για τη χρηστή διαχείριση των χημικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο

Η παραγωγή, η χρήση και το εμπόριο χημικών προϊόντων αυξάνονται σε όλες τις περιφέρειες του κόσμου. Ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών στον τομέα των χημικών προϊόντων ανήλθε σε 3 347 δισ. ευρώ το 2018¹⁰⁶ και η παραγωγή αναμένεται να διπλασιαστεί έως το 2030. Οι τομείς με υψηλή ένταση χρήσης χημικών προϊόντων, όπως οι κατασκευές, η αυτοκινητοβιομηχανία και η ηλεκτρονική, επίσης αναπτύσσονται, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ζήτηση για χημικά προϊόντα και να δημιουργούνται ευκαιρίες αλλά και κίνδυνοι¹⁰⁷. Αν και η συμβολή της χημικής ρύπανσης στην παγκόσμια επιβάρυνση ασθενειών εξακολουθεί να υποτιμάται¹⁰⁸, αναγνωρίζεται ότι η ρύπανση αυτή πλήττει το δικαίωμα σε μια αξιοπρεπή ζωή, ιδίως για τα παιδιά¹⁰⁹ και ιδίως σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος¹¹⁰.

Το 2015 η διεθνής κοινότητα δεσμεύτηκε εκ νέου να επιτύχει τον στόχο της ορθής διαχείρισης των χημικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο μέχρι το 2020¹¹¹, στόχο ο οποίος αποτελεί επίσης ουσιώδες διατομεακό στοιχείο για την επίτευξη των περισσότερων άλλων

¹⁰² Π.χ. προγνωστική τοξικολογία ή πλατφόρμες εικονικής αναπαράστασης του ανθρώπου.

¹⁰³ Π.χ. πρωτοβουλίες παρακολούθησης στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ και συστήματα παρακολούθησης, όπως το [LUCAS](#), το [EMBAL](#), το επικείμενο παρατηρητήριο εδάφους της ΕΕ και η παρακολούθηση των επικονιαστών της ΕΕ.

¹⁰⁴ Σε συνδυασμό με τις εν εξελίξει πρωτοβουλίες, όπως η πύλη ασφαλείας RAPEX.

¹⁰⁵ Το πλαίσιο αυτό θα βασίζεται σε υφιστάμενες πρωτοβουλίες και δείκτες και θα αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου πλαισίου παρακολούθησης και προοπτικών μηδενικής ρύπανσης, στο πνεύμα του επικείμενου 8ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον, και θα χρησιμεύσει επίσης για την [επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας](#).

¹⁰⁶ CEFIC, [Έκθεση στοιχείων και αριθμών](#), 2020.

¹⁰⁷ UNEP, [Global Chemicals Outlook II](#) (Παγκόσμιες προοπτικές για τις χημικές ουσίες II), 2019.

¹⁰⁸ [The Lancet Commission on health and pollution](#) (Επιτροπή του Lancet για την υγεία και τη ρύπανση), 2017.

¹⁰⁹ Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, γενικό σχόλιο αριθ. 36 σχετικά με το δικαίωμα στη ζωή, 2018.

¹¹⁰ UNEP, [Global Chemicals Outlook II](#) (Παγκόσμιες προοπτικές για τις χημικές ουσίες II), 2019.

¹¹¹ Με βάση τον στόχο SAICM του 2006, ο στόχος 12.4 του θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 ζητά: «Να επιτευχθεί, έως το 2020, περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των χημικών ουσιών και όλων των αποβλήτων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, σύμφωνα με τα συμφωνηθέντα διεθνή πλαίσια, και να μειωθεί σημαντικά η ελευθέρωσή τους στην ατμόσφαιρα, το νερό και το έδαφος προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον».

στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Παρά το γεγονός ότι έχουν επιτευχθεί πολλά σε όλα τα επίπεδα, η πρόοδος παραμένει αργή και ανεπαρκής και αυτή η παγκόσμια δέσμευση δεν έχει εκπληρωθεί¹¹². **Πρέπει να γίνει κατανοητή η επείγουσα φύση του ζητήματος.** Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί και πρέπει να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στην προώθηση και την προώθηση υψηλών προτύπων σε ολόκληρο τον κόσμο.

2.5.1. Ενίσχυση των διεθνών προτύπων

Υπάρχει ήδη μεγάλη ποικιλία διεθνών, περιφερειακών και εθνικών μέσων και αντιδράσεων που σχετίζονται με την ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων και αποβλήτων. Ωστόσο, η παγκόσμια **διακυβέρνηση παραμένει εξαιρετικά κατακερματισμένη** και τα πρότυπα και η συμμόρφωση διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των διάφορων χωρών. Για παράδειγμα, το 2018 περισσότερες από 120 χώρες δεν είχαν εφαρμόσει το Παγκοσμίως Εναρμονισμένο Σύστημα ταξινόμησης και επισήμανσης των χημικών προϊόντων¹¹³. Ο κατακερματισμός αυτός έχει υποβαθμίσει τον συνολικό αντίκτυπο και την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων οργανισμών, προγραμμάτων και πρωτοβουλιών.

Χρειάζονται παγκόσμιοι στρατηγικοί στόχοι και επιδιώξεις για ένα **φιλόδοξο διεθνές πλαίσιο** που θα αποκαταστήσει τον σημερινό κατακερματισμό και θα προωθήσει συνεκτικές πολιτικές και δράσεις από όλους τους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς¹¹⁴, τις κυβερνήσεις και τους εμπλεκόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας. Μια ανανεωμένη **στρατηγική προσέγγιση για τη διεθνή διαχείριση των χημικών προϊόντων** θα είναι η κύρια πολυμερής συμφωνία που μπορεί να καλύψει την ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται τα σχετικά διεθνή πρότυπα, οδηγοί και μεθοδολογίες κατά την εκπόνηση των ενωσιακών κανόνων, εκτός εάν αυτά είναι αναποτελεσματικά ή ακατάλληλα, αλλά ταυτόχρονα είναι θεμελιώδους σημασίας να **ενσωματώνεται** η ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων και αποβλήτων στα προγράμματα εργασίας όλων των σχετικών διεθνών οργανισμών¹¹⁵. Αυτό θα επιτρέψει στην ΕΕ να προωθήσει συνεπείς πολιτικές και δράσεις στο πλαίσιο του θεματολογίου του ΟΗΕ για το 2030, σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της ΕΕ.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΗΓΕΣΙΑ

Η ΕΕ:

- θα εντείνει τη **διεθνή υποστήριξή της** ώστε να επιτύχει τους στόχους και τις επιδιώξεις του θεματολογίου του 2030 για την ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων, ιδίως με την ανάληψη ηγετικού ρόλου και την προώθηση της υλοποίησης των **υφιστάμενων διεθνών μέσων**¹¹⁶, καθώς και των προτύπων της ΕΕ σε παγκόσμιο επίπεδο·
- θα καταβάλει προσπάθειες για τη θέσπιση **παγκόσμιων στρατηγικών στόχων και επιδιώξεων** για την ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων και αποβλήτων μετά το

¹¹² UNEP, [Global Chemicals Outlook II](#) (Παγκόσμιες προοπτικές για τις χημικές ουσίες II), 2019.

¹¹³ Ο.π.

¹¹⁴ Π.χ. UNEP, ΠΟΥ, ΔΟΕ, UNIDO, Παγκόσμια Τράπεζα, ΟΟΣΑ, SAICM, MEA.

¹¹⁵ Ιδίως οι συμμετέχοντες οργανισμοί του Προγράμματος διεθνών οργανισμών για την ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων (IOMC).

¹¹⁶ Ιδίως οι συμβάσεις της Στοκχόλμης, του Ρότερνταμ και της Μινναμάτα.

2020, ώστε να αντικατοπτρίζονται οι προσεγγίσεις κύκλου ζωής για τα χημικά προϊόντα σε συμφωνία με τους παγκόσμιους στόχους για τη βιοποικιλότητα μετά το 2020.

- θα προωθήσει, μαζί με τον κλάδο, την υλοποίηση του Παγκοσμίως Εναρμονισμένου Συστήματος ταξινόμησης και επισήμανσης των χημικών προϊόντων (GHS του ΟΗΕ) ως μέσο για την **αναγνώριση της χημικής επικινδυνότητας** και τη γνωστοποίησή της στους υπευθύνους επιχειρήσεων, τους εργαζόμενους και τους καταναλωτές.
- θα προτείνει τη θέσπιση, την προσαρμογή ή την αποσαφήνιση **κριτηρίων / τάξεων κινδύνου** στο GHS του ΟΗΕ¹¹⁷.
- θα προωθήσει την ανάπτυξη **κοινών προτύπων και καινοτόμων εργαλείων εκτίμησης κινδύνου** σε διεθνές επίπεδο, ιδίως με τον ΟΟΣΑ, και θα προωθήσει τη χρήση τους υπό διεθνή πλαίσια, μεταξύ άλλων για την περαιτέρω αποφυγή των δοκιμών σε ζώα.

2.5.2. Προώθηση των προτύπων ασφάλειας και βιωσιμότητας εκτός της ΕΕ

Ενώ η **παγκόσμια παραγωγή χημικών προϊόντων** εκτιμάται ότι θα διπλασιαστεί έως το 2030, το μερίδιο της χημικής βιομηχανίας της ΕΕ αναμένεται να μειωθεί στο 10,7 % περίπου¹¹⁸. Μεγάλο μέρος της αναμενόμενης αύξησης της παραγωγής χημικών προϊόντων θα αφορά τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις οικονομίες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Η νομοθεσία της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα έχει φέρει την **ΕΕ πρωτοπόρο** στα υγειονομικά και περιβαλλοντικά πρότυπα για τη διαχείριση των χημικών προϊόντων και η παρούσα στρατηγική αποσκοπεί στην προώθηση του ηγετικού ρόλου της ΕΕ στην παραγωγή και τη χρήση βιώσιμων χημικών προϊόντων. Η ΕΕ πρέπει να αξιοποιήσει την ισχύ της στον κόσμο για να υποστηρίξει προσεγγίσεις ασφαλείς και βιώσιμες εκ σχεδιασμού σε παγκόσμιο επίπεδο, να εξασφαλίσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού και να αυξήσει το μερίδιο αγοράς για τις εταιρείες που παράγουν και χρησιμοποιούν ασφαλή και βιώσιμα χημικά προϊόντα.

Επιτακτική είναι επίσης η στενότερη διεθνής συνεργασία και ο συντονισμός. Η Επιτροπή έχει δεσμευτεί να στηρίζει την **ικανότητα των χωρών εταίρων της ΕΕ** να εκπληρώνουν τις διεθνείς υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο των διεθνών πράξεων που αφορούν τα χημικά προϊόντα και να θεσπίζουν και να επιβάλλουν **υψηλά περιβαλλοντικά, υγειονομικά και κοινωνικά πρότυπα**. Οι εξωτερικές δράσεις της ΕΕ θα προωθήσουν και θα ενσωματώσουν την ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους και τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία χωρίς τοξικές ουσίες, ως ουσιώδη διατομεακά στοιχεία για τη βιώσιμη ανάπτυξη και λαμβάνοντας υπόψη τη συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής.

Τέλος, η κοινή χρήση της **βάσης γνώσεων** της ΕΕ είναι σημαντική για τη στήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών, αλλά είναι και προς όφελος της αμοιβαίας αποδοχής των δεδομένων μεταξύ του ΟΟΣΑ και άλλων σχετικών χωρών. Αυτό είναι καίριας σημασίας για την αποφυγή της περιττής επανάληψης εργασιών, την εξοικονόμηση πόρων και τη στήριξη των διεθνών προτύπων. Η υφιστάμενη βάση γνώσεων και η **πείρα των οργανισμών της ΕΕ**,

¹¹⁷ Θέσπιση νέων κριτηρίων / τάξεων κινδύνου για τις ABT/αΑaB, την τοξικότητα στο έδαφος, τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, την ανθεκτικότητα και την ευκινησία, προσαρμογή των υφιστάμενων κριτηρίων με βάση τις επιστημονικές γνώσεις και την πρόοδο, μεταξύ άλλων για να ληφθούν υπόψη εναλλακτικές μέθοδοι, και αποσαφήνιση κριτηρίων για τη μεταλλαξιογένεση των γεννητικών κυττάρων.

¹¹⁸ CEFIC, [Εκθεση στοιχείων και αριθμών](#), 2020.

στο πλαίσιο της εντολής και των πόρων τους, θα αξιοποιηθούν επίσης προς όφελος των διεθνών πολιτικών και της ηγετικής θέσης της ΕΕ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

Η ΕΕ:

- θα προωθήσει την ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων μέσω διεθνούς συνεργασίας και εταιρικών σχέσεων, σε **διμερή, περιφερειακά και πολυμερή φόρουμ**, μεταξύ άλλων μέσω συνεργασίας με την Αφρική¹¹⁹, καθώς και μέσω της συνεργασίας με γειτονικές χώρες και άλλους εταίρους για τη στήριξη της ικανότητάς τους να αξιολογούν και να διαχειρίζονται τα χημικά προϊόντα με ορθό τρόπο·
- θα δώσει το παράδειγμα, σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της, και θα διασφαλίσει ότι **τα επικίνδυνα χημικά προϊόντα που απαγορεύονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν παράγονται για σκοπούς εξαγωγής**, μεταξύ άλλων τροποποιώντας τη σχετική νομοθεσία όπου και όπως χρειάζεται·
- θα προωθήσει τη **δέουσα επιμέλεια** για την παραγωγή και τη χρήση χημικών προϊόντων στο πλαίσιο της επικείμενης πρωτοβουλίας για τη βιώσιμη εταιρική διακυβέρνηση.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η στρατηγική αυτή αποτελεί ευκαιρία για τον **συμβιβασμό της αξίας των χημικών προϊόντων για την κοινωνία με τα όρια της ανθρώπινης υγείας και του πλανήτη**, καθώς και για τη **στήριξη της βιομηχανίας** στην παραγωγή ασφαλών και βιώσιμων χημικών προϊόντων. Αποτελεί επίσης ευκαιρία ανταπόκρισης στις θεμιτές προσδοκίες των πολιτών της ΕΕ για υψηλό επίπεδο προστασίας από τα επικίνδυνα χημικά προϊόντα και προώθησης της βιομηχανίας της ΕΕ ως παγκόσμιου πρωτοπόρου στην παραγωγή και τη χρήση ασφαλών και βιώσιμων χημικών προϊόντων.

Η στρατηγική αυτή αποτελεί το απαραίτητο πρώτο βήμα για την επίτευξη της **φιλοδοξίας της Ευρώπης για μηδενική ρύπανση** και των σχετικών στόχων που ορίζονται στη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα και στη στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο», θέτοντας τα θεμέλια για το επικείμενο σχέδιο δράσης μηδενικής ρύπανσης και συμβάλλοντας στην επιτυχία του ευρωπαϊκού σχεδίου για την καταπολέμηση του καρκίνου. Η στρατηγική συμπληρώνει επίσης την ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική¹²⁰, το σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη¹²¹, το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία και άλλες στρατηγικές και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, όπως η στρατηγική για τα φάρμακα, η στρατηγική για το υδρογόνο και η πρωτοβουλία για τους συσσωρευτές.

Οι νέες νομοθετικές πρωτοβουλίες που εξαγγέλλονται στο πλαίσιο της παρούσας στρατηγικής θα υποστηρίζονται από τα εργαλεία της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Οι νομοθετικές προτάσεις, συμπεριλαμβανομένης της αναθεώρησης του κανονισμού REACH με όσο το δυνατόν πιο στοχευμένο τρόπο και με μόνο σκοπό την επίτευξη των στόχων της παρούσας στρατηγικής, θα γίνονται βάσει δημόσιων

¹¹⁹ Towards a comprehensive Strategy with Africa (Για μια ολοκληρωμένη στρατηγική με την Αφρική), JOIN(2020)4.

¹²⁰ [COM/2020/102](#)

¹²¹ [COM/2020/456](#)

διαβουλεύσεων και θα υπόκεινται σε ολοκληρωμένες εκτιμήσεις επιπτώσεων, μεταξύ αυτών και αναλύσεις σχετικά με τις επιπτώσεις για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τις επιπτώσεις ως προς την προώθηση ή την παρεμπόδιση της καινοτομίας.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εγκρίνουν τη στρατηγική αυτή και να συμβάλουν στην υλοποίησή της. Η Επιτροπή θα προσεγγίσει τους πολίτες και τους εμπλεκόμενους φορείς με συντονισμένο τρόπο ώστε να τους ενθαρρύνει να συμμετάσχουν ενεργά.